

NYHETSBREV 1:2011

(Publicerat 2011-02-03)

Vet inte vad som flög i mig, men efter att ha sett den åttafaldigt Oscarsnominerade *Inception* (galan äger rum 27 februari) och så funderat ett tag på denna utomordentligt intressanta och djuplodande film, så gick tappen ur skrivtunnan. Jag har alltså presterat ett nyhetsbrev av dimensioner som nästan är som en liten bok. På ett plan beklagar jag detta. Jag vet ju hur mycket texter som produceras utan att någon av oss fått mera tid att ägna åt läsning. Men jag kunde bara inte behärska mig. Filmen är enligt min mening så innehållsrik och behandlar så viktiga frågor att jag bara måste lägga fram en tolkning. Att den sedan passar väl ihop med min senaste bok *ó I ett annat ljus* *ó* gör ju inte saken sämre.

Om bokens öden och äventyr kan jag dessutom säga att det har blivit tvärstopp när det gäller reaktionerna i media. För min personliga del kan jag förstå klara mig bra utan dessa reaktioner och dessutom kan något plötsligt hända. Utebliven medietäckning inverkar dock menligt på bokens spridning. Det är ju svårt att komma på idén att man skall köpa och läsa boken om man inte ens vet att den existerar. Men samtidigt har jag fått positiva läsarreaktioner i en utsträckning som jag aldrig tidigare fått. Det gläder mig förstås mycket. Boken är kanske öavseddö att spridas sakta men säkert genom personliga rekommendationer.

Detta är svårbedömt för mig. Jag är ju bara bokens författare. En av de märkliga sakerna med att skriva en bok är nämligen att man rätt snart upptäcker att den står på egna ben. Som ett slags egen individ, med ett eget öde. Lite grann påminner den om ett barn. Man får vara beredd att hjälpa till om och när det behövs, men i stort sett får den klara sig själv.

I. *I ett annat ljus* *ó* en föreläsning på Hillesgården

Så var det då dags för ett nytt framträdande på Hillesgården. Den 16 februari skall jag tala om min nya bok i deras onsdagsserie. Titeln är föga överraskande *I ett annat ljus*. Föreläsningen börjar 19.00. och presenteras på följande sätt i programmet:

I vår moderna tid får vi lära oss att se på oss själva i vetenskapens ljus. Då kommer generna och hjärnan i centrum. Tillvaron påstås ha tillkommit genom en slump och sakna högre mening. Och Gud förklaras vara en tom fantasi. Med utgångspunkt från sin nya bok *I ett annat ljus* ger Karl-Erik Edris ikväll en helt annan bild. Gud och vetenskapen går hand i hand. Livet har en högre mening. Kärleken har sista ordet. Vi som har hört Karl-Erik tidigare, vet dessutom att han på ett oefterhärmligt sätt förenar glasklar tankeskärpa med humor och värme.

Information om praktiska ting som t.ex. biljettanskaffning och adress och bilväg till Hillesgården finns på hemsidan www.hillesgarden.se

II. *Inception* *ó* om den andliga utvecklingsvägen och den inre världens makt

OBS! Har du inte sett Inception men planerar att göra det, så läs inte det som jag har skrivit nedan om du inte vill veta rätt stora delar av innehållet i förväg. Det är ju lätt gjort att införskaffa eller hyra denna excellenta film t.ex. på <http://cdon.se>. Mitt råd är alltså se först och läs sedan.

Jag kom aldrig iväg för att se *Inception* medan den gick på bioograferna. Trots att jag förstod av recensionerna att den rimligen var *ó* eller åtminstone kunde vara *ó*

en film i min smak. Men så kom den på DVD. Och efter att den legat i några veckor på en hylla tittade jag på den.

Mitt första intryck var blandat. Att den till stor del utspelades i drömvärlden o ja kanske helt och hållet o var fascinerande. Men samtidigt stördes jag av två saker. För det första att öinceptionö (öinymplingö är måhända ett i sammanhanget acceptabelt svenskt begrepp) beskrivs som så utomordentligt svårt. Sakligt sett är detta inte korrekt. Åtminstone inte i alla sammanhang. Man behöver bara tänka på reklamvärlden. Den sysslar ju framgångsrikt med att inympa idéer och väcka behov. Och inte är det särskilt svårt. Se t.ex. på alla byggprogram på TV. De har fått majoriteten av svenskarna att tycka att något av det viktigaste som finns är att reparera och bygga om bostäder.

Denna föreställning är ju knappast uttryck för ett basalt mänskligt behov som förädlats och utvecklats genom evolutionens årmiljoner utan det handlar om en framgångsrik marknadsföring för inympning (inception) av idén om det perfekta hemmet som det perfekta självuttrycket.

Det andra jag stördes av var att om man nu trots allt accepterar föreställningen att inympning av åtminstone en del idéer är mycket svårt, varför skulle man då lägga ner kraft på något så trivialt som att försöka ändra det strategiska tänkandet hos den största globala aktören på energimarknaden? Skulle det inte gå att hitta ett vettigare eller intressantare ändamål. Visserligen hävdar Saito i sin argumentation med Cobb att han bör göra en insats därför att Robert Fischer måste tänka om öför hela världens skullö. Men det verkar ändå mest vara för att gynna Saitos egna expansionsplaner som inympningsinsatsen skall göras.

Så med utgångspunkt från de här invändningarna tyckte jag att manusförfattaren och regissören Christopher Nolan hade skapat en något simpel och i sak tvivelaktig historia som förevändning för att leka med egenheter i drömvärlden. Men samtidigt kände jag mig djupt fascinerad av hans allmänna insiktsfullhet om drömvärlden och av hur långt och skickligt han driver idén om drömmar i drömmar. Dessutom var det något med samspelet mellan Ariadne, Dom och Mal som jag kände mig osäker på om jag verkligen greppat till fullo. Tempot är ju högt i filmen och det ställer krav på koncentration att bara hålla reda på de olika drömnivåerna och vad som eventuellt är verkligheten.

Men så såg jag om filmen. Och då öppnade den sig för mig på ett helt annat sätt. Jag blev strängt taget lyrisk. Och ämnar alltså nu förklara hur jag uppfattar *Inception*.

Det kräver dock att jag först försöker skissera huvuddragen i en världsbild där drömvärlden får en fullödigare betydelse än att o som vanligt är o beskrivas som ett slags soptipp eller kompost för vakenmedvetna intryck som kan dras in i den sovande hjärnans avslappningsryckningar och då gestaltas som mer eller mindre meningsfulla och/eller egendomliga intryck och öberättelserö som ibland går att minnas i det vanliga vakenmedvetandet.

Utgångspunkten blir då några observationer om hur vi människor fungerar som handlande sociala varelser. Människan är rastlöst verksam. Och vi drivs till handling av våra begär, illusioner, förhoppningar, kunskaper, idéer och

övergripande ideologiska föreställningar om vad som är önskvärt. Centralt för människan som handlande varelse är att vi inför oss själva och andra behöver ha eller konstruera motiveringar och rättfärdiganden av vårt agerande. Helt omotiverade handlingar ó i meningen handlingar i avsaknad av motiv och rättfärdiganden ó är synnerligen ovanligt. Och sådana handlingar är strängt taget på ren reflexnivå.

Så varje människa är en mer eller mindre komplext kalkylerande varelse som gestaltar sitt liv med utgångspunkt från sina föreställningar om det som hon har valt att betrakta som viktigt för just sig. Ibland brukar jag sammanfatta denna ståndpunkt genom att påstå att vi människor bara gör sådant som vi tror är bra för det som vi vill gynna. Samtidigt är det självklart att människan påverkas av sina egna erfarenheter, dvs. hon drar slutsatser av dem som, så länge hon inte stelnat, kan leda till mer eller mindre stora justeringar av den tämliga komplexa och röriga ötanke- och känslomateriaö som hon använder för att motivera sitt gestaltande av ett OK liv.

Men det är också viktigt att påpeka att människan inte är så individuell som hon gärna vill framställa det. Som enskild människa är man mycket starkt påverkad både av sin tids kollektiva föreställningar och av förställningarna som dominerar de grupper som man av olika anledningar identifierat, eller inte kunnat undvika att identifiera, sig med. Vi människor är som insvepta i och orienterar oss med hjälp av stora ömantlarö av kollektiva tanke- och känslomässiga föreställningar som vi har en tendens att uppfatta som självklara och i något slags mening sanna.

Det säregna med den mänskliga självförståelsen på dess nuvarande nivå är att vi har en tendens att betrakta dessa mycket mäktiga kollektiva tanke- och känslomässiga realiteter på ett synnerligen abstrakt och blodlöst sätt. Trots att de har en oerhörd makt betraktas de som ett slags abstraktioner öutan kroppö. Det är som att de får ökroppö först när de kan översättas till hjärnaktivitet och så småningom leder till handling. Men verkligheten är ju den att vi människor formligen badar i våra individuella och kollektiva tanke- och känslomässiga mönster och former. Vi är lika omslutna av dessa mönster och former som fiskarna är omslutna av vatten.

Insikten om vilken oerhörd makt dessa kollektiva tanke- och känslomönster har är också frapperande låg. Vi tror att vi har exklusivt individuella motiv för hur vi hanterar våra liv när vi i själva verket är invaderade av olika kollektiva schablonföreställningar som vi anammar tämligen kritiklöst bara vi kan ge vår lojalitet mot föreställningarna i fråga en lätt individuell touche.

Jag nämnde ju tidigare vilken makt byggprogrammen på TV har haft i den svenska handlingsmotiverande tanke- och känslomatmosfären. Men detta är ju bara ett litet och tämligen betydelselöst exempel på den makt som olika kollektiva föreställningar har.

Andra lättförståeliga exempel finns på idrottens, religionens och politikens område. Att vara supporter till ett visst lag kan vara en mycket absorberande och meningsskänkande verksamhet som ibland t.o.m. gör det motiverat att utöva våld mot dem som inte gillar ens eget lag. Exempel på hur religionen kan ockupera

människors inre på gott och ont är förstås många. En del inspireras att gå helgonens karaktärsförädlade väg till dess allra mest sublimes höjder medan andra förvrids av hat i sin förfelade strävan att glädja den Gud som de anser sig tro på enligt det absolut rätta mönstret.

I politiken är det många intressen, passioner och övertygelser som griper oss människor. Den för tillfället mäktigaste av dem alla ó dvs. med störst genomslag i praktiken ó är föreställningen om den eviga tillväxtens möjlighet och önskvärdhet. Och vår trofasta och underdåniga efterföljelse sviktar obetydligt inför sådana ösmåakerö som miljöförstöring, resursuttömning och klimatförändringar. Inte kan väl det vi vägletts av så länge plötsligt bli något icke önskvärt?

Samma fenomen finns också i det privata livets nätverk och familjekonstellationer. Att bana sig en egen väg genom livet kan i många fall vara så gott som helt ogörligt. Psykiska navelsträngar och ledstänger gör det ofta enklast att bara anamma den öflocksö värderingar och förväntningar som man fötts in i.

I detta sammanhang ämnar jag inte fördjupa mig i komplexa kartläggningar av det inre landskap av tanke- och känslomönster som vi är insvepta i och omgivna av. Utan jag vill bara lyfta fram tanken att vi människor sedan urminnes tider har skapat och upprätthållit en i viss mening subjektiv värld av föreställningar som vi använder för att rättfärdiga och motivera vårt individuella och kollektiva leverne på jorden.

Denna värld är svår genomtränglig som en djungel öbefolkadö som den är av ofantliga mängder små och stora, inflytelserika och obetydliga, tillväxande, stagnerande och sönderfallande (av brist på uppmärksamhet) tanke- och känslöformer i en enda salig röra. Denna värld av föreställningar är subjektiv i den meningen att när vi är vakenmedvetna på det sätt som hålls för normalt så uppfattar vi inte tankar och känslor som ögestaltade föremålö eller ötingö i en inre värld. Vi nöjer oss med att uppleva känslömässiga impulser och den där sortens språklädda intryck och impulser som vi kallar tankar.

Men den fråga som man definitivt kan ställa sig är om denna inre värld verkligen är subjektiv i den meningen att den existerar bara i kraft av att vi människor är medvetna om den. Detta skulle ju i så fall göra den till ett slags skuggvärld som väcks till liv bara när det mänskliga medvetandet öppnar sig för eller riktar in sig på en eller annan kombination av tanke- och känslomönster. Kanske det är så att vår uppfattning om denna inre värld av känslö- och tankeformer som subjektiv och diffus framförallt handlar om vår bristande varseblivningsförmåga. Att vi inte kommit så långt i vår evolution att vi kan orientera oss i den inre världen med den grad av objektiv klarhet som vi ändå har i yttervärlden.

Jag ämnar inte försöka driva i bevis att det förhåller sig på detta sätt. Men jag kommer däremot i mina fortsatta resonemang att utgå från att det är så. Det vill säga att vi lever insvepta i en i princip objektivt existerande värld av känslö- och tankeformer av oerhört skiftande innehåll, klarhet och kraft. En värld som i princip har oss fullständigt i sin makt, men som vi i allmänhet inte uppfattar som

objektiv och som vi därför har stora svårigheter att betrakta, analysera och kritisera. Vi människor är med andra ord utomordentligt subjektiva i vårt förhållande till den inre världens känslö- och tankeformer. Vi är insvepta i oanalyserade eller ogenomlysta lojaliteter som får oss att likt marionetter förfäktat allehanda mer eller mindre trovärdiga ståndpunkter och okritiskt spela med i det som är de för dagen kollektivt godkända och rekommenderade handlingarna.

Ett sätt att ytterligare förklara det jag försöker få fram är att föreställa sig att grunden för denna inre värld är att känslor och tankar är ötingö som består av ett slags ömateriaö som formas av tänkaren. Och att detta i sin tur betyder att allt av intentioner, förhoppningar, begär och alla tänkbara andra känslor genomsyrat tänkande som förekommer skapar former som är ett slags gestaltningar av den subjektiva energi som finns tillgänglig i den inre världen.

Mycket tänkande är förstås privat och inte särskilt kraftfullt så de former som skapas av dessa tillfälliga begär och funderingar är mera som krusningar på det stora havet. Det blir som ett slags konfetti som yr omkring på de inre planen. En ökonfettiö som i och för sig kan ha stor makt över den lilla privata krets som är berörd av det hela. Men i det stora perspektivet är denna tankekonfetti försumbar.

Men samtidigt finns det tanke- och känslöformer som är väldiga i sin storhet och kraft. Former som till viss del har byggts upp av att mängder av människor gett av sin energi till dem och också tagit emot energi från dem. De verkligen betydelsefulla känslö- och tankeformerna på de inre planen ó de som har stora delar av mänskligheten i sitt grepp ó fungerar som ett slags mäktiga sändare av intryck och föreställningar till alla som öppnar sig för dem och pejar in dem. Människorna blir som ett slags slavsändare till dessa mäktiga inre realiteter. Slavsändare som också ger av sin energi till och därmed förstärker kraften hos och förlänger existensen av den inre formen.

Och när man som människa är öppkoppladö mot den här sortens känslö- och tankeformer blir man i praktiken oförmögen att förhålla sig betraktande, analyserande och kritisk. Man blir som uppslukad av det som verkar alldeles självklart och sant. Subjektiviteten blir i stort sett total. Människan famlar därför lätt i blindo och väcks vad det lider genom olika personliga och kollektiva katastrofer ur sin dröm, eller sin zombieartade besättelse av ogranskade föreställningar.

Till saken hör också att det i den inre världen finns nivåer som går bortom den ordinära känslö- och tankemateriens sfärer. Ett slags det rena tänkandets nivå. En nivå där en hel del av de verkligen dominerande kollektiva känslö- och tankeformerna har sitt ursprung. Former som t.ex. de som tjänstgör som vägledande föreställningar för hela kultursfärer och civilisationer. De öintroducerasö i den normala känslö- och tankesfären av verkligen kraftfulla intuitiva tänkare och efter sin introduktion tas de om hand av oss vanliga genomsnittspersoner. Det som från början var en klar, vacker och harmonisk struktur förvandlas så genom allt tänkande och kännande kring denna grundstruktur som utspelats genom historien till formligen vanställda och överdekorerade karikatyrer av grundstrukturen. Men fortfarande kan deras makt

över människorna vara väldig. Det framgår tydligt på t.ex. religionens och de politiska ideologiernas område.

Innan jag går vidare i detta resonemang så vill jag säga något om bakgrunden till att jag har det här synsättet när det gäller den inre världens öarkitekturö för att nu använda ett begrepp från *Inception*. Det har helt enkelt med varseblivning ö egen och andras ö att göra. Allt från varseblivning i meditation av abstrakta geometriskt formade tankemässiga grundstrukturer och varseblivning av det som jag i min senaste bok ö *I ett annat ljus* ö kallar kollektiva känslo- och tankemantlar till varseblivning på ett mera direkt mellanmänskligt plan av öprojektilerö formade av känslo- och tankemateria som medvetet eller omedvetet levereras för att omärkligt öinjicerasö i mottagarens känslo- och tankeliv för att denne därigenom skall bli kanske inte bara tillfälligt påverkad utan fullständigt överflyglad och dominerad.

Den psykologiska bakgrunden till sändandet av dylika öprojektilerö behöver inte utredas närmare i detta sammanhang. Projektilernas innehåll kan dock variera högst betydligt. Det kan handla om allt från ömsint och stödjande kärlek som utstrålas i full respekt för mottagarens integritet till medvetna eller omedvetna fantasier eller önskningar om hjälp och ibland fokuserat hat eller andra illasinnade hållningar.

Denna mellanmänskliga påverkan är utomordentligt vanlig och oftast både framgångsrik och förbisedd på grund av att många människor har en bristande förmåga till objektiv varseblivning när det gäller tankar och känslor. En bristande objektivitet vars innebörd kan illustreras tydligt av följande enkla tanke. Om man tittar ut från ett lägenhetsfönster mot en parkeringsplats med 25 bilar så tror man inte som normalmänniska att bilarna är ens egna bara för att man ser dem. Ens förmåga till objektiv varseblivning av yttervärlden sätter stopp för en sådan tro. Men om man blickar ut mot sin inre öparkeringsplats för känslor och tankarö så tror de allra flesta att allt som finns där tillhör en själv som person. Vår subjektivitet när det gäller känslor och tankar borgar alltså för att så fort vi känner eller tänker något så tror vi att dessa känslor och tankar är våra egna.

Tanken att de skulle ha sitt upphov någon annanstans och så att säga ösmittit inö utan att kungöra sin rätta källa upplever de flesta som kränkande. Att bli tillskriven att man inte är herre i sitt eget hus utan i stället är som ett slags ekokammare för andras tankar och känslor är som att bli tillskriven att man inte vet vem man själv är. Och det är en tanke som de flesta försvarar sig intensivt mot. Även om den skulle vara en alltigenom sann beskrivning av det faktiska tillståndet.

Det som är det verkligt förrädiska i sammanhanget är nämligen att om vi är receptiva för den mix eller blandning av tankar och känslor som andra människor emitterar så är det mycket lätt hänt att vi lägger beslag på och gör denna mix personlig genom att börja tänka på sådana ting i vårt personliga liv som vi anser borde höra samman med känslo- och tankeblandningen i fråga. Handlar det t.ex. om missmod eller ilska så börjar vi tänka på sådant som gör oss missmodiga och ilska. Och vi ger det hela dessutom ofta en vinkling som är färgad av det yttre

inflytande som utlöst detta vårt inre tröskande av just missmod och ilska. Det är så här den omärkliga adoptionen eller assimileringen av andras tanke- och känslblandningar går till. Men allt detta är en skenövning emanerande ur det faktum att vi på grund av bristande inre objektivitet inte uppfattat att det registrerade tillståndet inte från början genererats av oss själva.

Det som i själva verket har hänt är alltså att vi tagit emotionell färg av något, någon eller några som vi är okritiskt receptiva mot. Och så dolt detta för oss själva genom att hitta personliga förklaringar och omständigheter som får det att framstå som befogat att känna och tänka på det aktuella sättet. Denna mekanism är också en väsentlig del av förklaringen både till tankemoden och till den i vårt mediasamhälle så vanliga farsotsliknande spridningen av indignation eller till den lika vanliga spridningen av förhastade och förvrängda bedömningar.

Efter denna lilla utveckling vill jag något återgå till mitt ovan gjorda påstående om existensen i den inre världen av önivåer som går bortom den ordinära känslö- och tankemateriens sfärer. Nivåer av det jag kallade rent tänkande, vilket betyder ett intuitivt tänkande med förankring bortom språket. Det är i dessa språklösa sfärer som allt reellt nyskapande har sitt ursprung. Alltså det nyskapande som inte består av ett slags någorlunda originellt omkonfigurerande av sådant som redan introducerats i den kollektiva mänskliga föreställningsvärlden. Det nyskapande som är definierande för människan som kulturell och social varelse.

För att detta resonemang inte skall framstå som abstraktare än det är så vill jag rikta uppmärksamheten mot att det på idéplanet har hänt en hel del med människorna sedan vi i en av evolutionens korsvägar tog farväl av de varelser som fortfarande är apor. Det har alltså introducerats en hel del nya idéer under den historiska processen. Och om vi begränsar oss till det som brukar beskrivas som känd historisk tid så har dessa idéer öspelats inö på den mänskliga planhalvan av tänkare med förmåga att skänka vägledning och som sedan tagits om hand av den stora massan genomsnittsmänniskor som tänkt och känt, vridit och vänt på det nya och på hur det bör omsättas i praktiken.

Det är detta tänkande och kännande, vridande och vändande som genom årtusendena byggt upp den inre värld av känslö- och tankeformer som vi än i denna dag har svårt att förhålla oss objektivt till. Många badar som jag påpekat okritiskt i olika kollektiva inflytanden samtidigt som de i vår pseudoindividualistiska tid i princip är beredda att ta gift på att de verkligen är självständigt kännande och tänkande individer.

Men samtidigt finns det ingen anledning att driva tesen om människans oreflekterade mottaglighet för olika kollektiva känslö- och tankemönster för långt. Även om det inte är så mycket bevänt med vår tids mångomskrutna individualism, så vet alla som läst min senaste bok att jag också anser att varje människas reella identitet finns öavläsningsbarö i den aspekt av medvetandet som finns bortom språket. En dimension av medvetandet som jag kallar själen. Och denna själ är alltså källan till sann nyskapande kreativitet.

Det är från denna djupa existentiella nivå som vi i benådade ögonblick kan få ta emot verkligt genomgripande nydanande idéer. Och när själva mottagandet skett i det klara, kalla inspirationsljuset måste vi så övergå till det fascinerande inre

arbete som krävs för att manifesteras idén på ett sätt som gör den rimlig rättvisa i den konkreta verkligheten.

Detta är en mycket svår och känslig fas eftersom den rena och i grunden språklösa intuitiva idén inte kan ta konkret uttryck med mindre än att den kläds i en lämplig tanke- och känslorud så att tillräckligt många människor kan uppfatta det som angeläget, att idén blir verklighet antingen i form av en konkret företeelse eller i form av en relativt sett konkret och starkt känslö- och tankeomdanande föreställning. Huvudfallgropen i denna process är att idén riskerar att förvrängas av sin kontakt med redan utarbetade starka känslö- och tankeformer så att den strängt taget förstörs, dvs. att den blir invävd i ett känslö- och tankemönster som gör att dess nydanande potential undermineras eller fås att fullständigt upphöra.

Lotsandet av intuitivt mottagna omdanande idéer från det rena tänkandets språklösa sfär till dessa idéers konkreta genomslag i människolivet är alltså en mycket grannliga uppgift som kräver ett stabilt och i förhållande till de existerande starka kollektiva känslö- och tankeformerna rimligt objektivt betraktande medvetande. Det behövs helt enkelt en tillräcklig grad av urskillningsförmåga. En urskillningsförmåga som med ett annat språkbruk är liktydigt med att själens inflytande måste vara starkt. Det är själsljuset som har möjlighet att ge tillräcklig förmåga till klart och objektivt betraktande under den period då idén skall göras till en konkret verkande kraft.

Anledningen att jag alls berör dessa frågor är att vi lever i en tid då behovet av en genomgripande om- och nygestaltning av vårt liv på jorden är akut. Vi står även historiskt sett inför hot, kriser och problem som är av väldiga dimensioner. Hela mänsklighetens historia är i och för sig mer eller mindre tumultarisk. Men i vår tid har vi i kraft av vår intellektuella och vetenskapliga utveckling förmått skapa utomordentligt lockande framsteg vars baksida är en accelererande skövling av de materiella grundvillkoren för vår existens. Under glada tillrop om tillväxt och framsteg hotar vi alltså att dra på oss allt från storskaliga krig till resursbristorsakade folkvandringar och annat elände som till och med hotar mänsklighetens fortlevnad på planeten.

Eftersom vi är envetet extroverta i vårt medvetande så fokuserar vi emellertid primärt på våra konkreta problem. Det är i och för sig inget fel i det. Men vi lägger alldeles för liten vikt vid det långt mer fundamentala problemet att den allra främsta förklaringen till att vi har de problem vi har är att vi styrs av föreställningar om vad som är gott, vettigt, nödvändigt och i största allmänhet eftersträvansvärt som leder till och skapar de problem vi har.

Vårt största och mest svårhanterade problem är alltså inte alla de hotfulla och komplexa yttre och konkreta problem som vi har, utan de föreställningar som vi använder när vi motiverar och rättfärdigar de handlingar som skapar våra svåra problem. Det är ju med hjälp av dessa föreställningar som vi övertygar oss om att vi har rätten, oftast både moraliskt och juridiskt, och omdömet på vår sida när vi handlar på det sätt som skapar problemen som bekymrar oss. Det är med hjälp av dessa föreställningar som vi alltså inte bara skapar våra problem utan dessutom flyr från ansvar genom att två våra händer och lägga skulden på alla möjliga andra aktörer eller omständigheter. Våra egna insatser beskrivs ju nämligen

oftast som nödvändiga, kloka, ja de enda möjliga givet omständigheterna och det rådande kunskapsläget.

Alla bidrar till att skapa och upprätthålla problemen, men den mänskliga handlingspsykologin får oss alltså att lägga det avgörande ansvaret för konsekvenserna på andra aktörer än oss själva. Så med en säregen kombination av självrättfärdighet och ansvarsflykt sysslar människan kollektivt sett med att gestalta en värld där vi är omedvetet inriktade på att tvinga oss själva att lära oss en läxa med en brutalitet, som har dimensioner som motsvarar vad som behövs för att väcka oss ur illusionen att vi är på rätt väg, och att vi bara behöver fortsätta på denna väg för att hoten mot framtiden skall skingras och allt bli så bra som vi hoppas. Hjärtpunkten i denna illusion är alltså att den av vetenskaplig kunskapsexpansion framdrivna eviga ekonomiska tillväxten kommer att bringa oss all lycka som vi kan föreställa oss och någonsin behöva eller önska.

Det jag lyfter fram genom denna analys är alltså den inre grunden till våra yttre problem. Vi kommer helt enkelt inte att kunna hitta något bra sätt att hantera den situation vi skapat åt oss själva med mindre än att vi tar itu med och i grunden ändrar de föreställningar som har makten över vårt inre motiverande och rättfärdigande av vårt agerande. Detta är det svåraste av de slagfält som mänskligheten står uppställd på. Vi har ett yttre slagfält där vi kämpar och konkurrerar om livsutrymme, naturresurser, makt och pengar och där vår kamp leder till allt svårhanterligare problem. Och så har vi ett inre slagfält där vi måste gensvara kreativt och nydanade på de nederlag vi gemensamt lider på det yttre slagfältet.

Samtidigt finns det ingen anledning att vara pessimistisk. En bra missmodsblockerande tanke är att vi människor, både individuellt och kollektivt bara möter utmaningar av dimensioner som vi kan klara av. Rustad med denna tanke kan man i stället för att hänge sig åt deprimerade undergångsspekulationer eller glättig optimism baserad på förnekelse av realiteter arbeta efter bästa förmåga och intresseinriktning för inre och yttre omdaning.

En viktig nyckel till framgång i det inre arbetet för en genomgripande om- och nygestaltning av vårt liv på jorden är ökad inre integritet och urskillningsförmåga. Det handlar alltså på det individuella planet om att man ökar sin förmåga till intuitiv och medveten kontakt med själen för att dess identitetsklargörande ljus skall kunna göra det möjligt för en att antingen lotsa nya och fundamentalt omgestaltande idéer förbi den inre världens alla kollektiva känslö- och tankemässiga blindskär eller att man på ett kraftfullare och klarare sätt kan bidra till att stödja nydanande idéer på deras väg mot konkret genomslag i verkligheten.

Jag ämnar emellertid inte fördjupa mig i olika funderingar och råd när det gäller detta nödvändiga inre arbete för ökad och stabiliserad intuitiv själskontakt (min senaste bok har en del av den varan) utan jag nöjer mig med att på detta sätt lyfta fram dess centrala betydelse för en optimal hantering av vår nuvarande globala krissituation.

Men nu är förstås frågan hur *Inception* kommer in i dessa till synes komplexa resonemang. Jag har alltså inte glömt att jag utlovat en tolkning av filmen ifråga.

Det enda som återstår innan jag kan ge mig i kast med detta är att jag måste säga lite om hur drömmarna passar in i det perspektiv som jag just har försökt klargöra. Låt mig då börja med det banala påståendet att det finns drömmar av alla de slag. De vanligaste är förstås de där mer eller mindre surrealistiska, dramatiska och svårtolkade fragmenten som surrar runt i hjärnkontoret och som ibland går att minnas. De gör kanske inget större intryck utan känns mest som att de ingår i ett slags öbortsköljandeö av dagliga intryck. Samtidigt finns det nästan alltid ett inslag av något som känns symboliskt och därför egentligen betydelsebärande. Men som sagt de flesta drömmar gör inget större intryck. Det känns helt enkelt som att även om de har något slags tolkningsbar innebörd så är den inte så viktig för ens liv. De uppfattas alltså som ett slags vardagsdrömmar som bara passerar förbi.

Men ibland är det helt annorlunda. Drömmarna kan vara djupt omskakande dramer där det är uppenbart att det finns ett budskap även om det inte är lätt att tolka. Ibland hänger drömmandet upp sig i den meningen att mer eller mindre traumatiska situationer återkommer i drömmen. Det kan vara rena mardrömmar som gör att man i princip sätter sig upp i sängen klarvaken, kallsvettig och livrädd. Eller kanske t.o.m. undermedvetet engagera sina talorgan och skriker eller stönar ut sin vanda inför det man upplever i drömvärlden.

När reaktionerna är så här starka så är det uppenbart att drömmandet är lika mycket på allvar som själva det vanliga livet. Man är fullt ut engagerad i den meningen att man inte betraktar det hela utifrån ungefär som om man såg sig själv på bio. Allt är på 100 % allvar oavsett hur absurt och osannolikt det hela kan te sig ur det vanliga vakenmedvetandets perspektiv.

Men som många vet genom egna upplevelser så kan man också drömma och samtidigt vara medveten om att man drömmar. Man är då tvåfilig i medvetandet. Man uppfattar helt enkelt sig själv som deltagare i ett drömdrama. Och man kan i sådana situationer också försöka göra ingrepp i dramat för att hantera situationer som man som drömmare hamnat i. Ibland lyckas det, men ibland kan man också strula till det därför att man inte har den objektiva sinnesnärvaro som krävs i den plastiska drömvärlden.

Till den här sortens vakna drömmar hör också den kategori som innebär att man drömmar samma dröm som någon annan. Och att man dessutom kan vara medveten om detta i sitt vakna och ordinära liv. Att man t.ex. utbytt eller fått ta del av information under drömmen som sedan de båda samdrömmarna vet att den andre känner till p.g.a. minnen av den gemensamma drömmen.

En del vakna drömmar eller klardrömmar är också av så underbart klar och stabil karaktär att de närmast uppfattas som öververkliga. I sådana drömmar kan man få ta del av undervisning av olika slag gällande en själv som person och/eller om sammanhang som man har ansvar för eller så kan man få ta del av förutsägelser om olika ting.

Dessa korta beskrivningar av olika typer av drömmar är förstås inte särskilt uttömmande som systematisk klassificering, men de ger ändå en viss bild av det spektrum av upplevelser som drömvärlden kan erbjuda. Men den centrala frågan

är förstås: var finns eller vad är drömvärlden? Är den bara ett slags hjärnspöke, ett slags dramatiskt spratt som vårt nervsystem bjuder oss på när det slappnar av under sömnen eller finns den i något slags reell mening.

Detta är en fråga som det inte går att få allmän enighet om. I en vetenskaplig och av materialistiskt tänkande dominerad tid som vår är förstås tankemaktens svar givet. Drömmar är ett slags hallucinationer, som man i och för sig kan tolka om man har lust, men hallucinationer är hallucinationer. Det vill säga verklighetsinnehållet är minimalt. Och börjar man tro för mycket på sin drömvärld så anses man kanske löpa risk för att hamna i psykostillstånd.

Min uppfattning är emellertid att drömvärlden inte alls är någon hallucination eller något slags hjärnskapat nog så innehållsrikt men ändå hundra procentigt substanslöst flimmer. Nej enligt mitt synsätt är drömvärlden precis samma värld som den inre värld av känslor, tankar och djupa intuitioner som vi människor använder när vi motiverar och rättfärdigar vårt leverne på jorden. Det finns inget överkligt över denna inre, subjektiva värld. Den ter sig olika om vi gör våra exkursioner i den i vårt vanliga någorlunda välstrukturerade om än omedvetet mottagliga vakenmedvetande eller i sömnens mera pastösa och långt mottagligare tillstånd. Men det är samma värld.

Att som Christopher Nolan gjort i stor utsträckning förlägga sin film i drömvärlden är alltså något tämligen djärvt ur konventionellt perspektiv. Men enligt min mening röjer det två saker. Dels att Nolan vet en hel del om den drömvärld som han på sätt och vis utforskar i filmen och dels att vi lever i en tid då en film av detta slag framstår som meningsfull och i varje fall i viss mån begriplig för tillräckligt många. Ja det faktum att en påkostad film av det här slaget alls blir gjord är ju ett solitt tecken på att antalet människor som potentiellt sett kan relatera sig till en film som *Inception* är stort, kanske överraskande stort.

Naturligtvis kan man se den enbart som ett slags actionfilm som utspelas i en nog så överraskande miljö. Och så kan man strunta i denna miljö och engagera sig i hur dramatiken utvecklas. Men även om man öplattar tillö filmen på detta sätt torde man ändå som person ha svårt att undvika att bli något berörd av frågorna som filmen ställer om verklighetens natur. Filmen avslutas ju t.ex. med ett frågetecken. Publiken tvingas bl.a. att ta ställning till om den tror att Dom har kommit tillbaka till det vi vanliga människor anser vara verkligheten eller om han måhända är kvar i drömmarnas värld. Och vems dröm är det i så fall? Och om han är kvar i drömmen vilken är i så fall poängen med att göra en film som utspelas enbart i drömvärlden. Är det bara ett uttryck för en spekulerande konstnärs vilja att tjäna pengar genom att göra något uppseendeväckande och pseudotänkvärt. Eller vad skall man egentligen tro?

Men oavsett detta skall jag nu försöka reda ut hur jag ser på *Inception*. Utgångspunkten blir att försöka klargöra vad den handlar om. Själva intrigen så att säga. Huvudkaraktären som spelas av Leonardo DiCaprio kallas i filmen i allmänhet Mr. Cobb eller Dom. Denne Cobb har ett något säreget yrke. Han sysslar med att stjäla tankar. Man kanske skulle kunna se det som ett slags subtilt spioneri. Arbetsmetoden går ut på att Cobb och hans tankestöldsgrupp låter en s.k. arkitekt skapa en dröm där man ser till att den person som man ämnar avlocka hemlig

information blir indragen tillsammans med tankestöldsgruppen. Tankestöldsgruppen och örånoffret ö om man nu kan kalla det så ö drömmar alltså en gemensam dröm som är riggad enligt tankestöldsgruppen intentioner, och enligt drömvärldens regler (åtminstone som de ser ut i *Inception*) fungerar det så att det drömmaren vill behålla för sig själv gestaltas som innehållet i t.ex. ett ordentligt låst kassaskåp. Man kan alltså säga att den som inte vill bli bestulen avslöjar vad han eller hon inte vill bli bestulen på genom att skydda det i ett kassaskåp och att denna säkerhetsåtgärd leder stöldgruppen till det som den vill ha.

Denna manöver, dvs. att avlocka olika personer deras hemligheter, kallas i filmen för öextractionö, och förklaringen är förstås att stöldgruppen öextractsö (extraherar eller avlockar) den önskvärda informationen från den som blir bestulen.

Detta kan ju synas vara något tämligen orealistiskt och fantasifullt. Men enligt min mening är detta en manöver som är fullt realistisk. Det handlar om ett slags variant av tankeläsning. Det är naturligtvis inte många som har det inre lugn och den djupa koncentrations- och fokuseringsförmåga som krävs för att läsa av en annan persons specifika hemligheter, men denna form av synnerligen önärgångenö tankeläsning är en förmåga som finns och kan utvecklas. Och om denna form av högkvalificerad och ytterst krävande tankeläsning skall gestaltas dramatiskt så är förstås Nolans idé om att göra det hela till ett slags ökassaskåpskuppö en möjlighet bland andra.

Cobb säger i vilket fall om sig själv i en av filmens inledningsscener att han är öden skickligaste extraktören som finnsö. Och han arbetar för en firma som heter *Cobol Engineering*. Men trots denna skicklighet inleds filmen med en skildring av hur Cobb och hans stöldgrupp misslyckas med att avlocka Saito hans expansionsplaner. Saito är uppenbarligen en ambitiös aktör på energimarknaden. Förvecklingar i samband med Cobbs misslyckande ö det stupade bl.a. på en drömdetalj där Cobbs arkitekt hade gjort en matta i polyester i stället för ull ö ledde så småningom till att Saito erbjuder Cobb ett uppdrag. Den slipade Saito påstår t.o.m. att hela karusellen kring att försöka extrahera information från honom var en audition för att avgöra kompetensen hos Cobbs grupp.

Uppdraget är i alla händelse det motsatta till att extrahera information. Om man kan göra det säger Saito så kan man väl rimligen också inplantera eller inympa idéer. Och det Saito vill att Cobb skall åta sig är att inympa en mycket specifik idé hos arvtagaren till sin värsta konkurrent. Saito vill att denne arvtagare ö Robert Fischer ö skall dela upp sin fars imperium *Fisher Morrow*. Fadern är nämligen svårt sjuk och förväntas dö inom kort. Så om denna idé kunde inympas och omsättas i praktiken så skulle det naturligtvis rejält gynna Saitos expansionsplaner.

Cobbs partner Arthur reser genast invändningar mot Saitos önskan om att gruppen skall utföra öinceptionö. Han påstår att om man försöker utföra öinceptionö, dvs. inplantera en främmande idé i någon annans skalle, så kommer den som blir utsatt för detta att alltid kunna spåra ursprunget till idén. Och det vore ju onekligen förödande, eller åtminstone avslöjande. Och som för att understryka sin tes påstår Arthur att ösann inspiration inte kan förfalskasö.

Cobb föser Arthurs invändningar åt sidan: öDet stämmer inteö säger han bara. Men trots att han tror att Saitos uppdrag skulle vara möjligt att utföra tackar han nej. Men då drar Saito upp sitt ess ur rockärmen och säger: öVad sägs om att åka hem. Till USA. Till era barn.ö Då lystrar Cobb. Varför han gör det får vi inte veta på det här stadiet. Men samtidigt är han skeptisk och säger: öDet kan ni inte fixa. Det kan ingenö. Saito levererar då ironin att hans fixande av Cobbs återvändande till USA kanske är omöjligt öprecis som inceptionö. Och efter lite dividerande åtar sig så Cobb uppdraget.

Det här är alltså grundupplägget för *Inception*. Cobb skall samla en grupp ó framförallt krävs efter mattmissen en ny och bättre arkitekt ó som skall söka upp och dra in Robert Fischer i en gemensam dröm med Cobbs grupp och i denna dröm skall så idén om hur lysande klokt det är att lösa upp Maurice Fischers globala energiimperium inympas i Robert Fischers tankevärld så att den blir så tagen på allvar att den omsätts i praktiken med full kraft.

Detta verkar ju enkelt och tydligt. Men ganska snart kan man ana att det också finns komplikationer. När Cobb och Arthur diskuterar uppdraget som Cobb mot Arthurs uppfattning åtagit sig säger Arthur: öJag vet hur gärna du vill hem.ö Så följer en konstpaus. öDet här går inte att göraö. öJo om man går tillräckligt djuptö, svarar Cobb. öDet vet du inteö, säger Arthur. öJag har gjort det förutö, säger då Cobb och spänner ögonen i Arthur. öMed vem?ö Cobb viker undan blicken och svarar inte. Och det går inte att ta miste på att just den frågan kom i beröring med något ytterst ömtåligt.

Nästa scen utspelas så i Paris där Cobb söker upp sin lärare i att önavigate peoples mindsö, som i filmen översätts med öatt utforska människors sinnenö. Men just ordet utforska är för passivt i sammanhanget, önavigateö betyder ju att navigera, möjliga lotsa. Det finns alltså ett tydligt moment av kontroll i begreppet öto navigateö, vilket också uppenbarligen krävs i de situationer där Cobb använder de färdigheter han lärt sig.

Vad man snabbt får klart för sig i denna scen är att Cobbs lärare ó som spelas av Michael Caine ó inte bara är hans lärare utan också hans barns morfar, dvs. far till Cobbs fru och därmed Cobbs svärfar. Cobbs ärende blir också snabbt alldeles klart. Han vill ha svärfaderns hjälp att hitta en ny arkitekt och så vill han överlämna presenter till sina barn.

Dialogen mellan dessa båda herrar är mycket innehållsrik. Men den är svår att tillfullo förstå när man inte har hela bilden klar för sig. Svärfadern säger tidigt öär du verkligen i säkerhet härö. Cobb svarar att öutlämningsreglerna mellan USA och Frankrike är en byråkratisk mardrömö. öDe kan säkert lösa det om det gäller digö, blir svaret. Det blir också snabbt tydligt att svärfadern inte är nöjd med hur mågen tillämnar det han lärt sig. öJag lärde dig inte att stjälaö, säger svärfadern med återhållen indignation. Cobb bekräftar detta men öefter det som hände fanns inte många lagliga sätt att använda den förmåganö (alltså att önavigate peoples mindsö).

Svärfadern tittar medlidsam på sin måg och säger: öVad gör du här, Dom.ö öJag tror jag kan ta mig hem. Det är ett uppdrag åt mycket mäktiga människor.

Människor som jag tror kan få mitt åtal nedlagt för gott. Men jag behöver din hjälp.

öDu vill fördärva en av mina allra bästaö, blir svärfaderns svar. öDu måste låta dem bestämma själva.ö öPengar.ö öInte bara. Du minns väl? Det är en chans att bygga katedraler, hela städer. Sånt som aldrig har existerat och inte kan existera i den verkliga världen.ö Cobb är uppenbart entusiastisk inför vad det innebär att vara den där sortens arkitekt i drömvärlden som han söker till sitt uppdrag.

öDu vill att jag skall låta någon annan följa med dig i din fantasi?ö säger svärfadern skeptiskt. Cobb svarar då: öDe kommer inte in i drömmen. De utformar nivåerna och lär ut dem till drömmarna. Det är allt.ö öUtforma dem själv.ö öMal tillåter det inteö, säger då Cobb med en ledsen uppsyn.

När denna replik faller går det upp ett ljus för den minnesgode. Mal är uppenbarligen Cobbs fru och därmed lärarens dotter. Detta blev klart redan i inledningen där Mal dök upp i den dröm där Cobb och hans tankestöldsgäng misslyckades med att komma över Saitos expansionsplaner. Och hon dök inte bara upp utan hon var uppenbart på Saitos sida. Eller så var det viktiga bara att hon kraftfullt motarbetade sin makes intentioner. Varför hon gjorde det blir däremot inte klarlagt på detta stadium.

När Cobbs svärfar och lärare hör vad Cobb säger ser han både bestört och medlidsam ut och säger: öKom tillbaka till verkligheten, Dom. Snälla du.ö En replik vars fulla innebörd är omöjlig att förstå i den aktuella situationen. Som tittare anar man förstås att det måste ha hänt något. I det första mötet i filmen mellan Dom och Mal frågar t.ex. Mal om barnen saknar henne. Så även om hon är i drömmen så är hon uppenbarligen inte i USA. Och om straffet som hotar Cobb har något med detta att göra kan man som tittare bara gissa på det här stadiet.

öVerkligheten?ö, svarar Dom. öBarnen ó dina barnbarn ó väntar på att deras far skall komma hem. Det är deras verklighet. Och det här sista jobbet är mitt sätt att komma hem. Jag skulle inte stå här om jag kände till något annat sätt.ö Efter denna emotionella urladdning säger så Dom att öjag behöver en arkitekt som är lika bra som jag var.ö Svärfadern ler lite snett. Han förstår att han inte kan komma någonbart med sin svärson och säger: öJag har en som är bättre.ö

Svärfadern sätter på sig glasögonen och de båda lämnar föreläsningssalen i vilken de haft sitt samtal. Och ute bland eleverna ropar så svärfadern: öAriadne.ö

Alla med rudimentära kunskaper om grekisk mytologi spetsar då öronen. Ariadne! Denna Cobbs blivande arkitekt kan inte gärna ha fått detta namn av en slump. Ariadne hade ju en mycket speciell roll i myten om Theseus öden och äventyr i den dunkla labyrinten på Kreta. Ariadne förälskade sig nämligen i Theseus som kom till Kreta för att offras till Minotauros som residerade i labyrintens mitt. Och som ett bevis för sin kärlek gav Ariadne Theseus ett nystan som han skulle nysta upp medan han letade sig in mot labyrintens centrum där det visade sig att han i stället för att bli ett offer faktiskt dödade Minotauros. Och så kunde han tack vara den s.k. ariadnetråden ta sig tillbaka ut igen.

Cobbs nya arkitekt heter alltså Ariadne, och hennes lärare, och Cobbs lärare och svärfar går i god för att hon är bättre än Cobb. Detta är minsann ingen perifer detalj. På ytan ter sig *Inception* i stort sett som vilken actionfilm som helst (åtminstone när den så att säga kommit igång). Och anlägger man det tolkningsmönstret kan man kanske tycka att den är lite onödigt krånglig och att den utspelas i en högst säregen miljö. Men att det ändå handlar om just en önormalö actionfilm.

Om det nu inte vore för detta med Ariadne. För genom det namnet menar jag att Christopher Nolan ger en tydlig vink om hur dramat åtminstone delvis skall (eller kan) uppfattas. Filmen har, menar jag, tydliga drag av en allegorisk berättelse om vissa centrala aspekter av människans andliga utveckling. Så trots allt våld och tumult som hör hemma i actiongenren är det alltså en film med ett klart andligt innehåll och budskap.

Jag vet förstås inte hur tydligt Nolan själv tänkt i dessa banor. Kreativa konstnärer skyggar ju i allmänhet för alltför mycket analyserande Och det av goda skäl. En helt igenom analyserad produkt blir mer som en akademisk avhandling än som ett levande konstverk som ju lever i kraft av att det kan tolkas och förstås på många sätt. En verkligt kreativ konstnär behöver inte förstå sitt verk i intellektuell mening. Det räcker att han eller hon förstår tillräckligt för att kunna skapa det. Och förmodligen förhåller det sig på detta sätt också för Christopher Nolan.

Men jag, som knappast är någon konstnär, lever inte under dessa restriktioner utan jag kan utan vidare använda ett i grekisk mytologi förankrat tolkningsmönster när jag försöker få grepp om *Inception*. Grundstrukturen i detta tolkningsmönster påminner på en del sätt om liknelsen med den förlorade sonen. Alla som har läst min senaste bok vet hur jag använder den liknelsen som en symbolisk beskrivning av människans utveckling ur ett övergripande perspektiv som inkluderar reinkarnation. Begynnelsen är själva människoblivandet och sedan ägnas en lång radda liv åt att bygga upp ett starkt och kompetent ego. Detta motsvaras i liknelsen om den förlorade sonen av vandringen ut från fadershuset mot det som slutligen blir uppvaknandet vid måltiden bland svinen. Orsaken till detta uppvaknande är att den långa utvecklingen av ett högkompetent ego till sist väcker själens uppmärksamhet. Måltiden bland svinen blir en vändpunkt. Från och med detta ögonblick blir inget sig likt. Själens vilja, att egot skall ställa sina krafter i själens och därmed den ovillkorliga kärlekens tjänst i stället för att fortsätta att vara engagerat i kamp och konkurrens om sådant som ändå är förgängligt, kan inte nonchaleras. Egot gör motstånd, men sakta men säkert anträds vägen tillbaka mot det andliga ljuset, fadershuset.

Samma mönster går att urskilja i myten om Theseus och Ariadne. Theseus som skenbart framställs som offer ger sig in i labyrinten för att i dess centrum möta den fruktade Minotaurus. Theseus väg mot labyrintens centrum kan alltså ses som motsvarighet till egoutvecklingens väg ut från fadershuset mot det stundande uppvaknandet vid måltiden bland svinen. Minotaurus blir en symbol för all den inskränkta rädsla och okunniga självviskhet som uppenbaras vid svinmåltiden när andens och själens ljus lyser in mot det självgodas egot. Och Theseus hjältedåd att döda Minotaurus har sin motsvarighet i insikten om det

nödvändiga i att vända om och börja vandringen tillbaka till fadershuset. En vandring som i den grekiska mytologin underlättas av ariadnetråden. Den tråd som också visar att Theuseus aldrig varit lämnad åt sig själv, lika lite som egot varit det trots all den avstängdhet i förhållande till själen som det uppvisar under vandringen ut mot vändpunkten bland svinen.

Med detta klargjort skall jag nu försöka sakta men säkert visa på detta tolkningsmönsters relevans när det gäller *Inception*. Samtidigt finns det förstås en del andra tolkningsmönster som är relevanta. Men det återkommer jag till allteftersom.

Cobbs svärfar ordnar alltså mötet mellan Cobb och Ariadne. Och hon blir uppenbarligen intresserad av hans erbjudande om ett arbete. Utan förberedande piruetter handlar därför nästa scen om att Cobb ger henne hennes första lektion i öshared dreamingö, gemensamt drömmande. De sitter helt enkelt på ett café och diskuterar bl.a. drömmarnas natur.

Cobb förklarar sin syn på drömvärlden och människornas roll i den när han konstaterar att: öDet sägs att vi använder en bråkdel av hjärnans potential. Det gäller bara när vi är vakna. I sömnen kan vi göra nästan vad som helst.ö öSom vadaö undrar Ariadne. öTänk dig att du ritar en byggnad. Du är medveten om att du skapar men ibland skapar den sig självt.ö öJa, man liksom upptäcker den, säger Ariadne bekräftande. öSann inspiration, eller hur? I en dröm pågår detta hela tiden. Vi skapar och tolkar vår värld på samma gång. Och vi gör det så bra att vi inte ens vet om det. Det här gör det möjligt att ta del av processenö öHur dåö säger den allmer fascinerade Ariadne. öGenom att ta över skapandet. Och det är här du kommer in. Du skall skapa världen i drömmen. Objektet (dvs. den som skall utsättas för *inception*) förs in i drömmen och fyller den med sitt undermedvetna.ö

Det här resonemanget är mycket centralt i sammanhanget eftersom det förklarar närmare varför Cobb har en annan uppfattning än Arthur om möjligheten att inympa idéer i andra. Arthur menade att den som blir utsatt för detta alltid kommer att kunna spåra ursprunget till idén. Här röjer Arthur att han är en värdig representant för den vanliga människans naiva tro på sin egen individuella integritet och autenticitet. Jag har ju tidigare berört denna naiva tro som gör att vi grovt underskattar i vilken utsträckning vi utan att veta om det är starkt påverkade av allehanda kollektiva och individuella föreställningar. Cobb är där mera cynisk och insiktsfull.

Arthur sa också att ösann inspiration inte kan förfalskasö. Just denna sistnämnda utsaga är dock sann i den speciella meningen att förfalskad ösann inspirationö inte längre är sann inspiration. Det Arthur i något slags renhjärtad idealism bortser ifrån, och som Cobb inte drar sig för, är att om man inympar sådant som inte är sann inspiration utan ens egna mer eller mindre dunkla avsikter då kan man i det allmänna falskspelet också hoppas på och rent av räkna med att inte bli avslöjad. Slutresultatet kan med andra ord bli att en idé som inte har med sann inspiration att göra kan framstå som att den har denna kvalitet och att man tror att man kommit på det hela själv trots att man i realiteten blivit manipulerad. Det är denna effekt som Cobb är ute efter när han pratar om att man i drömvärlden kan öta över skapandetö.

I detta har han både rätt och fel. Han kan i och för sig ta över skapandet. Men resultatet blir illusioner, vanföreställningar och andra allmänt förvirrande ting som bidrar till att ytterligare förstärka ens egen och alla andra människors vilsegångna hantering av livet. Det Cobb kallar att ta över skapandet är vad man sysslar med och måste syssla med på vägen ut mot svinmåltiden eller på vägen in mot det kulminerande labyrintmötet med Minotauros (som symbol för ens egen koncentrerade egoism). Men skall man ta sig tillbaka till ljuset, kan man inte ägna sig åt sådant. Då måste man i stället gå på den linje som Ariadne antyder när hon i diskussionen med Cobb om skapandets natur säger att man upptäcker det man skapar. En riktigt hanterad skapandeprocess, dvs. enligt de principer som gäller på vägen tillbaka till ljuset eller ut ur labyrinten, handlar om att så lydigt man kan hålla sig till det som ens intuition upptäcker. Då gäller det alltså att troget förvalta sina upptäckter.

Det som gör att det manipulativa falskspel som Cobb förespråkar alls går att utföra har sin förklaring i att drömvärldens substans är så utomordentligt formbar. Det är ens egen visualiseringsförmåga som bestämmer gränserna för vilka former som kan skapas.

Ariadne frågar sig öhur skall jag få ihop så många detaljer att de tror att drömmen är verklig?ö Cobb svarar: öDrömmar känns verkliga så länge vi drömmer, eller hur? Det är först när vi vaknar som vi inser att nåt var konstigt. Låt mig ställa en fråga. Du minns väl aldrig drömmens början? Plötsligt är du bara mitt uppe i den.ö Jag antar detö, säger Ariadne. öHur hamnade vi här då?ö öVi kom ju fråní ö öTänk efter Ariadne. Hur hamnade du här? Var befinner du dig nu?ö Ariadne ser sig omkring milt förbryllad. öDrömmer viö, frågar hon så. öDu sitter på en workshop och drömmer. Det här är din första lektion i drömdelning (gemensamt drömande).ö

Det som händer nu är mycket intressant. Och faktiskt hoppfullt. Så fort tvivlet på den gemensamma drömverklighetens verklighet blir en realitet i drömmarnas medvetande börjar drömmen att falla sönder. Detta sker mycket effektivt i filmen. Och det hoppfulla med detta är att det visar en egenskap hos former i den inre världen. Inte bara drömmar utan den typ av känslö- och tankeformer som håller oss människor i ett järngrepp ó när vi använder dem i vakenmedvetandet för att motivera och rättfärdiga hur vi lever ó kan ha detta väldiga inflytande bara så länge tillräckligt många tror på formerna ifråga. Det är vår egen uppmärksamhet som håller liv i dessa former. Vi stänger alltså in oss själva i de föreställningar som vi väljer och i vår egenskap av fångvaktare åt oss själva håller vi oss kvar i våra fångelser så länge vi inte gemensamt dem.

Ariadne och Cobb vaknar så ur drömmen. Och en kort diskussion utbryter om att militären utvecklat den teknologi som de använder och om att tiden går fortare i drömmen än vad den gör på det vanliga konkreta planet. Förklaringen som Cobb ger är att öi drömmen fungerar sinnet (the mind) snabbare. Därför känns det som om tiden går långsammareö. Och Arthur fyller på med informationen att öfem minuter i verkligheten motsvarar en timma i drömmenö.

Efter detta satsar Cobb och Ariadne på ytterligare fem minuter av gemensamt drömande. En dröm som är utomordentligt central för den fortsatta

händelseutvecklingen. Det är förstås Ariadne som arkitekt som ligger bakom drömmens struktur och när hon och Cobb vandrar på gatorna i den gemensamma drömvärlden frågar Ariadne: "Vilka är människorna?" "Det är mina undermedvetna projiceringar", svarar Cobb. "Dina?" "Ja. Du drömmer och du skapar den här världen. Jag är objektet. Mitt sinne befolkar den. Du kan prata med mitt undermedvetna. Det är ett sätt att extrahera information."

Här är alltså Christopher Nolan inne på ett vanligt spår i all drömtydning, nämligen att det som öbefolkar en dröm är olika framförallt omedvetna aspekter av en själv. Något som emellertid inte gäller på samma sätt i drömmar av undervisande och förutsäggande karaktär. Detta drömmande kräver att man har bättre ordning på sitt undermedvetna eller att det helt enkelt är tommare på oregelbundet innehåll. Och i den här scenen berör han också möjligheten att man i drömvärlden kan sätta sig över naturlagarna. De flesta har ju drömt att de själva flyger. Inte med flygplan, utan helt utan hjälpmedel. En egenskap som man ju gör synnerligen klokt i att inte testa i den vanliga verkligheten. Och som ett slags examensprov i att sätta sig över naturlagarna lyckas Ariadne visualisera en märklig ihopvikning av den drömstad som hon och Cobb promenerar i så att staden får ett slags lock av en annan stadsmiljö.

Vad Nolan inte tar upp i detta sammanhang är vilken påverkan ett medvetande fullt av potentiellt aktiverbara projektioner har för det skapande som har sin grund i den sanna inspiration som både Arthur och Cobb redan diskuterat. Det självklara är förstås att dessa projektioner är en starkt störande kraft. Projektionernas makt i sammanhanget innebär helt enkelt att de leder in inspirationen i banor som betyder att ursprungsintuitionen förfelas i mer eller mindre hög grad eller rent av inte alls kommer till uttryck.

Men oavsett detta rör den centrala dramatiken i den aktuella drömscenen något helt annat. Det börjar med att Ariadne ställer den befogade frågan: "Varför tittar alla på mig?" Cobb svarar då: "Mitt undermedvetna känner att någon annan skapar världen. Ju mer man förändrar, desto snabbare börjar projiceringarna närma sig en. De känner att drömmaren är en främling. De angriper som om de bekämpade en infektion." "Kommer de att angripa oss?" undrar då Ariadne helt befogat. "Nej då" säger Cobb, och efter en konstpaus tillfogar han, öbara digö.

Efter den här kommentaren gör Ariadne en snabb förändring i drömstrukturen så att hon får det hon förmodligen tycker är en bättre gångbro över en väg. I ljuset av sin tidigare varning anar förstås Cobb vad detta kan leda till så han säger "Det här är toppen, men om du fortsätter att förändra så här" "Och mitt i meningen stöter en av projiceringarna rätt hårt emot Ariadne som omedelbart replikerar "Säg åt ditt undermedvetna att ta det lugnt." "Det är mitt undermedvetna. Jag kan inte kontrollera det."

Ariadne kommenterar inte Cobbs svar. Och när de kommit en bit längre på en annan bro dyker en romantisk minnesbild upp i Cobbs medvetande. Han erinrar sig plötsligt att han och Mal varit på denna bro. Man skulle ju kunna tro att detta bara var något positivt. Men Cobb ser mycket bekymrad ut och säger: "Jag känner igen den här bron. Det här är en verklig plats, va?" "Ja jag går här varje dag" säger Ariadne till synes helt bekymmersfritt. "Återskapa aldrig ur minnet."

Hitta alltid på nytt!
öMan måste ju utgå från något, svarar Ariadne. Den allt mer upprörde Cobb säger: öLåna bara detaljer, aldrig hela ytor.ö öVarför inte?
öAtt utgå från ett minne är enklaste sättet att tappa greppet om verkligheten.ö

Här vänder så scenen. Hittills har det ju verkat som att Cobb undervisar Ariadne i drömskapandets fundamenta. Men så säger hon: öVar det det som hände dig?
ö En fråga så upprörande för Cobb att han sliter tag i Ariadne och säger: öDet här handlar inte om mig, förstår du.ö En kommentar som inte ter sig trovärdig för Ariadne som i stället säger: öÄr det därför jag måste utforma dina drömmar?
ö

I detta ögonblick är Cobb och Ariadne omgivna av rätt aggressiva personer (alltså Cobbs projiceringar) som börjar rycka och slita i dem båda. Och efter lite allmänt tumult börjar Ariadne gång på gång skrika att hon vill bli väckt. Ett skrikande som intensifieras när hon upptäcker en mycket målmedveten kvinna som rusar fram och kraftfullt stöter en stor kniv i Ariadne. Ett dödande hugg.

Ariadne vaknar i ganska upprört skick och undrar varför hon inte vaknade tidigare. Arthur försöker lugna henne och förklarar att man i den här typen av tidsinställt drömmande inte kan vakna i förtid med mindre än att man dör. I drömmen alltså. Mitt i denna diskussion säger så Cobb att Ariadne behöver ett totem. öVad?
ö skriker en upprörd Ariadne. Cobb reser sig och verkar vara på väg någonstans och Arthur börjar svara på Ariadnes fråga, men hon struntar i detta och skriker efter Cobb öditt undermedvetna var just snyggt! Hon är jättecharmig!
ö

öAhö, säger Arthur ödu har alltså träffat fru Cobb.ö öÄr hon hans fru?
ö säger Ariadne i ett tonfall som visar att hon knappt kan tro sina öron. öYeahö är Arthurs enda kommentar. Han föredrar i stället att direkt ta upp frågan om vad ett totem är. Och han säger öAlltså: ett totem. Du behöver ett litet tungt föremål som ingen annan vet att du har.ö öEtt mynt?
ö öNej. Det måste vara unikt. Och så visar han sitt eget totem, en viktad tärning. Ariadne vill ta det, men Arthur hindrar henne och säger öom du rör det så förtas hela syftet. Bara jag känner till balansen och vikten hos just den här tärningen. När du tittar på ditt totem vet du att du inte är i någon annans dröm.ö

Samtidigt som den här konversationen pågår använder Cobb sitt eget totem. Han är alltså så djupt skakad av Mals insats i drömmen han just upplevt att han är osäker på om han kommit ur den. Men det snurrande totemet faller rätt snabbt som ett bevis för att han är tillbaka i den konkreta verkligheten.

Ariadne verkar lyssna rätt förstrött på Arthurs sakliga information. Hon avbryter i princip honom och säger. öSer du inte vad som händer, eller blundar du för det?
Cobb har svåra problem som han försöker gömma inom sig, och jag tänker inte öppna mig för en sådan person.ö Och så reser hon sig upp och går.

Cobb verkar ta det hela med ro för han säger bara: öHon kommer tillbaka. Jag har aldrig sett någon fatta så fort. Verkligheten blir alltför torftig för henne nu, och när hon kommer tillbaka får du låta henne bygga labyrinter.ö Själv ämnar han åka till Mombasa för att försöka rekrytera en viktig medlem i den grupp som han behöver för att fullgöra Saitos uppdrag.

Hela den här scenen är utomordentligt intressant. Här sker ett subtilt maktskifte. Ariadne kommer ju in i skeendet som ett slags novis. Hon går ännu i skola hos Cobbs svärfar. Och verkar vara i behov av Cobbs undervisning. Men ej att förglömma sa den kloke svärfadern att hon är bättre än Cobb. I vilket eller vilka avseenden blev aldrig tydligt. Och i den här scenen är det en replik som ändrar allt. Ariadne speglar Cobb som det heter på terapipråk när hon, i samband med Cobbs varningar för att man riskerar att tappa greppet om verkligheten om man använder minnet när man skapar drömvärldar, ställer frågan övar det det som hände dig?ö

Den frågan skär som en kniv mot hjärtpunkten i Cobbs problem. Det går inte att på det här stadiet i filmen fullt ut förstå vad detta problem består av. Men Ariadne har uppenbarligen en varseblivningsförmåga som gör att hon anar att Cobb har ett allvarligt problem. Det går heller inte att på det här stadiet riktigt förstå på vilket djup problemet sitter. Men utan att gå saker och ting alltför mycket i förväg är problemet av ösvinmåltidskaraktärö. Eller en bättre metafor i detta sammanhang är att säga att det hör hemma i labyrintens mitt, hos Minotauros. Det är helt enkelt ett problem som hotar att bli Cobbs undergång.

Men än så länge verkar inte Cobb särskilt bekymrad. Han räknar alltså med att Ariadne skall komma tillbaka och han fortsätter rekryterandet till sin inympningsgrupp. Det är en karaktär som heter Eames som han har för avsikt att träffa i Mombasa och erbjuda jobb i inympningsgruppen. Och i diskussionerna med Eames tillförs en del synpunkter av värde. Eames har inte Arthurs skepsis utan anser som Cobb att inympning visst är möjlig men att det är som han säger öjävligt svårtö. Cobb undrar emellertid vilken grund han har för sin uppfattning så han frågar Eames: öHar du gjort det förut?ö

Eames svarar: öVi försökte. Vi fick idén på plats, men den satte sig inte.ö öGick ni inte djupt nog?ö öDet handlar om mer än bara djup. Idén måste vara utvecklad för att den skall kunna växa naturligt hos objektet. En svår konst. Vad är det för en idé du skall plantera.ö Cobb redogör då för sitt uppdrag och Eames ser omedelbart olika komplikationer och möjligheter. Och han säger: öDär spelar allsköns politiska motiv och antimonopolistiska åsikter in. Men allt det därö Allt hänger på objektets inställning. Ni måste utgå från det mest grundläggande.ö Cobb är uppenbart intresserad och säger bara kort: öVad är det?ö öRelationen till fadernö blir svaret.

Det här korta samtalet om svårigheterna i samband med öinympadeö av en precis idé hos en speciell person ó som naturligtvis är svårare än den typ av kollektiv reklampåverkan som jag nämnde i början av denna artikel ó visar på Eames insikt om att den inre världen är full av olika föreställningar (dvs. olika känslö- och tankemönster) som kan ösmeta ner och störaö inympandet. Dessa föreställningar kan alltså leda till att den idé som skall inympas aldrig riktig slår rot. Så idéplantan eller idéskottet måste skyddas och sättas i rätt inre mylla för att det hela skall lyckas. Och i det här fallet är Eames säker på att nyckeln till förfarandet går hitta om man fördjupar sig i relationen till fadern.

Dessa insikter gäller förstås också i den typ av inympning som man t.ex. sysslar med i reklamvärlden. Det gäller att hitta ett bra psykologiskt anslag. Man måste

spela på rätt saker. Men det man slipper i reklamen är att göra budskapen skraddarsytt personliga. Man försöker förstås att gruppindela efter olika kriterier. Men det är sällan en del av ett reklamuppdrag att just fru Pettersson på Sibyllegatan 12, 4tr. måste köpa en specifik mängd av en alldeles bestämd sorts hundmat. Det går minst lika bra om det är Major Kruts änka på Skeppargatan eller någon helt annan, alldeles anonym person som köper hundmaten i stället.

Denna frihet har inte Cobbs inympningsgrupp. Det är Robert Fischers inställning som skall ändras. Inget kan fungera som en likvärdig ersättning för detta.

På hemmaplan händer så det som Cobb förutsett. Ariadne kommer tillbaka. Och Arthur hälsar henne välkommen med att säga: öCobb sa att du skulle komma tillbaka.ö Ariadne ler lite snett och säger: öJag försökte låta bli, mení ö Arthur ser förstående ut och konstaterar att öDet går inte att motstå.ö öDet är sant skapandeö säger så Ariadne som förklaring. En kommentar som i all sin enkelhet är dubbeltydig. Jag har ju redan tidigare försökt klargöra att det är skillnad på att göra det Cobb förordar, dvs. att öta över skapandetö enligt det sätt som råder på väg in mot labyrintens centrum, och de principer som hör till skapandet på vägen tillbaka från detta centrum. Det som aldrig blir klart sagt är vilka principer Ariadne kommer att följa i skapandet av de drömvärldar där den planerade inympningen av tanken om uppdelningen av *Fischer Morrow* i Robert Fishers hjärnkontor skall ske. Och på det här stadiet är det inte heller möjligt att veta helt säkert.

I samtalet mellan Ariadne och Arthur diskuteras så olika detaljer och krav när det gäller de olika drömnivåer som Ariadne skall skapa som sin del i uppdraget. Det viktigaste verkar vara som Arthur uttrycker det att öde måste vara tillräckligt komplicerade för att det skall gå att gömma sig för projiceringarnaö. En labyrint är det Ariadne direkt föreslår och Arthur delar hennes uppfattning, och tillfogar öju bättre den ärí ö och Ariadne fullföljer meningen ödesto längre kan vi stanna kvar?ö öPrecisö, säger Arthur och nickar bekräftande.

I detta ögonblick säger så Ariadne ytterligare något intressant, nämligen ömitt undermedvetna är väluppfostrat.ö Arthur verkar tycka att detta är en naiv utsaga så han säger övänta du bara. Ingen gillar att bli mixtrad med.ö Ariadne tar intressant nog inte chansen att fortsätta att tala om sitt öväluppfostrade undermedvetnaö. Men enligt det tolkningsmönster som jag anlägger antyder hon alltså med denna kommentar att hon har kommit en bra bit på vägen ut ur labyrinten. Men detta är inte sak som man diskuterar med det som i en Harry Potter film skulle ha kallats öen vanlig mugglareö.

Hon byter därför ämne och går direkt på saken. öCobb kan inte bygga längre, va?ö öJag vet inte. Men han vägrar. Han tror det är säkrast om han inget vet om världarna.ö öVarförö, frågar Ariadne helt oskyldigt. öHan säger inte varför, men jag tror att det är Mal.ö öHans före detta fru?ö öNej, inte före detta.ö öÄr de fortfarande tillsammans?ö öNej. Hon är död. Det du ser där inne är bara hans projicering av henne.ö Ariadne ser eftertänksam ut. Men säger inget som röjer vad hon egentligen tänker. Hon säger bara öhur var hon i verkliga livet?ö öHon var underbarö svarar Arthur.

Uppgiften att Mal är död är en mycket viktig pusselbit för Ariadne i hennes strävan att förstå Cobb. En pusselbit som förklarar varför han inte längre bygger. Cobb förstår förstås att hans projektion av Mal skulle snabbt få reda på arkitekturen och kunna effektivt förstöra varje uppdrag. Han vet säkert också att Mal är farlig redan som hon är, men om hon skulle känna till arkitekturen som används under uppdragen då skulle det vara lika bra att lägga ner hela verksamheten. Ariadne säger dock inget om vad hon rimligen förstår. Och ett snabbt scenskifte till Mombasa följer.

Efter lite actiontumult på denna plats som Cobb räddas från av Saito söker man upp en s.k. kemist vid namn Yusuf. Hans uppdrag är att med hjälp av ett starkt sömnmedel kunna åstadkomma stabila drömmar på tre drömnivåer. Första nivån är alltså en vanlig dröm, medan den andra nivån är en dröm i drömmen och den tredje nivån en dröm i drömmen på den andra nivån. Det är detta djup i drömmen som Cobb anser behövs för att hans grupp skall kunna lyckas med Saitos uppdrag.

Yusuf är lite motsträvig, men låter sig övertalas och bjuder också på lite öprovdrommandeö på det sömnmedel som han verkar tro bli det lämpliga för att uppnå stabilitet även på den djupaste drömnivån. För Cobbs del är denna dröm traumatisk. Det är ånyo Mal som uppträder i drömmen. Hon ligger med huvudet mot en skakande järnvägsskena. Tåget är uppenbart på väg. Så ett snabbt scenskifte och Mal säger: öDu vet var jag finnsö. Så tillbaka till scenen där hon har huvudet mot järnvägsskenan. Och därefter återigen ett snabbt scenskifte där hon säger till Cobb: öDu vet vad du måste göra.ö

Denna korta dröm skakar uppenbart Cobb. Vi får se honom tvätta sig i ansiktet och så darrhant försöka använda sitt totem för att avgöra om han kommit ut ur drömvärlden samtidigt som inre bilder av Mal och en fladdrade gardin flimrar förbi i hans inre. Att drömmen har med något slags traumatiskt minne att göra verkar uppenbart. Men exakt vad detta minne hänför sig till för situation är oklart.

Förberedelserna för uppdraget fortsätter systematiskt. Särskilt intressanta är diskussionerna kring hur budskapet bör vara formulerat för att kunna slå rot i Robert Fishers hjärnkontor. Men innan gruppen löser det problemet försöker Cobb förklara hur allvarligt det öingreppö är som han vill att Cobbs grupp skall utföra. Han berättar emellertid inte den verkliga personliga bakgrunden till sin ståndpunkt ó den framkommer så småningom ó utan han säger bara: öFröet som vi planterar i hans sinne kommer att växa till en idé, och den kommer att påverka honom. Den kan förändra honom i grunden.ö Detta verkar inte oroa Saito som bara vill ha idéen inplanterad.

Den fråga som Cobb också är i beröring med här har att göra med de tidigare diskussionerna om sann inspiration. Den helt centrala frågan för bedömningen av vad inplanteringen av en viss idé egentligen får för konsekvenser och hur dessa skall bedömas handlar om huruvida den består av sann inspiration eller om den är osann, dvs. manipulerad. Och sanningskriteriet har att göra med om det är en idé som passar som gestaltning av en själsimpuls eller ej.

Uppdraget att i Robert Fischer inplantera idén om en uppdelning av *Fischer Morrows* energikonglomerat framställs i *Inception* som en manipulation. Och indirekt framställs därmed idén att *inte* göra denna uppdelning som den i själsljuset sanna och därmed korrekta hanteringen av frågan ur Robert Fischers synpunkt. Men så behöver det inte alls förhålla sig. Det kan ju mycket väl vara så att Robert Fischer är ett offer för något slags öinceptionö från sin fars sida. Det är väl t.o.m. ganska troligt att Robert Fischer aldrig fått en rimlig chans att självständigt pejla in vad han djupast sett skulle önska och vilja göra med sitt liv. Att han från början stängts in i sin fars synnerligen bestämda uppfattningar. Och att det därför är så att Saitos uppdrag i själva verket kan vara den hjälp Robert Fischer behöver för att kunna gestalta ett liv som stämmer med vem han innerst inne är.

Men alldeles bortsett från denna möjlighet fortgår alltså planeringen för idénympningen. Och Cobbs grupp finslipar sin psykologiska strategi. En viktig komponent är att Eames verkliga specialitet är att uppträda som dubbelgångare. Och med Saitos hjälp bereds han tillfälle att komma in i den innersta maktkretsen i *Fischer Morrow* för att där personligen kunna studera Maurice Fischers närmaste man Peter Browning. För när gamle Fischer blir allt sjukare blir denne Browning den mäktigaste av alla i *Fischer Morrow*.

Och Eames drar följande slutsats om uppdragets uppläggning efter att ha ingående studerat Browning: öPå drömmens första nivå kan jag utge mig för att vara Browning och presentera förslag till Fischers medvetna sinne. På nästa nivå bör hans egen projicering av Browning återge förslagen för honom.ö öSå att han får idén av sig självö, inflikar Arthur. öPrecis. Det måste kännas som en egen idé.ö

Orsaken till att man försöker närma sig Robert Fischer genom Peter Browning är att Robert Fischer har förtroende för honom. Och en viktig komponent i strategin är alltså att Eames i drömvärlden skall falskeligen uppträda som Browning och som denne passa en för fullföljandet av Saitos uppdrag lämpligt formulerad idé till Fischer.

Men innan gruppen finslipar formuleringarna så att de blir de psykologiskt mest effektiva sker ett scenskifte. Ariadne sitter och filar på sitt totem. Men så hör hon något och går för att se efter vem det är. Då upptäcker hon Cobb stå och fumla med sömnmaskinen. Och hon ställer den alldeles motiverade frågan: öSka du gå ned ensam?ö öNej, jag gör några experiment bara. Jag visste inte att det var någon härö, svarar Cobb. öJag håller på mitt med totemö, förklarar Ariadne. öFå seö, säger Cobb. Ariadne döljer då sitt totem i handen och ruskar avvisande på huvudet. Cobb ler och säger öDu börjar lära dig.ö Ariadne inflikar att detta med totem är öett bra sätt att hålla koll på verkligheten.ö Och så gör hon som hon har gjort tidigare, ställer en till synes oskyldig fråga. öVar det din idé?ö öNej det var Malsö blir svaret. öDen här tillhörde henneö, och så visar Cobb sitt totem. öHon snurrade den i drömmen men den välte aldrig. Den bara snurrade och snurradeí ö. öArthur sa att hon gick bortö, säger så Ariadne och tittar medlidsamt på Cobb.

Cobb byter då samtalsämne och frågar öhur går det med labyrinthernaö, dvs. med Ariadnes konstruktion av de tre drömnivåerna. Ariadne börjar då direkt förklara hur hon tänkt: öVarje nivå knyter an till den del av det undermedvetna som vi

vill åt. Första nivån är ett sjukhus dit Fischer kan föra sin far. Och så avbryter hon redogörelsen och säger: öjag har en fråga om utformningen. ö Nej, nej, nej, säger Cobb, övisa mig inga detaljer. Bara drömmaren skall känna till dem. ö Varför då? ö Om någon av oss tar in sina projiceringar får de inte veta några detaljer. ö Om du tar in Mal, menar du. ö Och så skärper Ariadne tonen en smula. ö Du kan inte hålla henne borta, va? ö Det stämmer svarar Cobb en smula generat. ö Du kan inte bygga för då får hon reda på hur labyrinten ser ut och saboterar hela operationen. Vet de andra om det här Cobb? ö Nej. ö Du måste varna dem om det blir värre. ö Ingen har sagt att blir värre, ö fräser Cobb irriterat. ö Jag måste hem, ö fortsätter han, ö det är allt jag bryr mig om. ö

ö Varför kan du inte åka hem, ö frågar då Ariadne. ö För att de tror att jag dödade henne, ö svarar en plågad Cobb. Att detta svar gör starkt intryck på Ariadne syns tydligt. Men hon hinner inget säga förrän Cobb säger: ö Tack. ö För vad? ö, säger då Ariadne med förbryllad uppsyn. ö För att du inte frågar om jag gjorde det, ö svarar Cobb.

Ariadne får här ytterligare en viktig pusselbit i sitt försök att lösa mysteriet med Cobbs undermedvetna relation till Mal. Hon får klart för sig att han är misstänkt för mord. Och med hennes skarpa psykologiska blick förstår hon förstås att alldeles oavsett om det finns saklig grund för misstanken eller ej så har rimligen Mal lämnat det jordiska under former som Cobb på intet vis lyckats lägga till handlingarna genom att ha försonats med det hela. Men många frågor återstår att besvara.

I nästa scen är det återigen uppdragsplaneringen som står i centrum.

Diskussionen utgår från ö Jag skall dela upp min fars imperium som en preliminär formulering av den idé som skall inplanteras i Robert Fischer. Och Cobb konstaterar: ö Robert Fischer skulle förstås avfärda den idén. Därför måste vi plantera den djupt. Det undermedvetna motiveras av känslor, inte logik. Vi måste översätta idén till en känsla. ö Arthur är skeptisk och säger. ö Hur blir en affärsstrategi till en känsla? ö Det är det vi skall luska ut. Roberts relation till fadern är minst sagt ansträngd. ö Eames inflikar då: ö Att dela upp företaget vore ett sätt att visa fadern långfingret. ö Men Cobb är inte med på noterna: ö Nej, positiva känslor vinner alltid över negativa. Vi längtar alla efter försoning, efter katharsis. Robert Fischer måste reagera positivt på allt. ö

Eames föreslår då ö Min far accepterar att jag vill skapa själv och inte bara gå i hans fotspår. ö Det kanske fungerar, ö säger Cobb. ö Kanske. Det räcker inte, ö säger då Arthur som önskar en mer precis formulering. Men Cobb förklarar då att inympning inte handlar om det. ö När vi väl är inne i hans sinne får vi ta vad vi hittar, ö är hans pragmatiska hållning. Men så småningom kommer de fram till följande strategi. ö På första nivån tar vi oss an hans relation till fadern. Vi säger: ö Jag tänker inte gå i fars fotspår. ö På nästa nivå fyller vi på med ö Jag tänker skapa något eget. ö På sista nivån tar vi till det tunga artilleriet: ö Min far vill inte att jag skall vara som han. ö

Så vidtar finslipning av olika detaljer, t.ex. hur man skall göra för att ta sig ur drömmen med hjälp av en s.k. kick, dvs. att man riggar en situation där man skapar en känsla av att falla och så är då tanken att man skall vakna med ett ryck.

En kick som måste fungera trots att de sover så djupt och stabilt att de klarar av att jobba med uppdraget i en dröm i en dröm i en dröm. Kemisten Yusuf går i god för att han har skraddarsytt ett sömnmedel som inte bedövar känslan av att man faller och så räknar man med att koordinera kicken på alla drömnivåerna med musik. Edith Piafs öNon, je ne regrette rienö (nej jag ångrar ingenting). Ett musikval som är mycket betydelsebärande. Men på det här stadiet är det inte uppenbart vilken denna betydelse är. Det dröjer dock inte så länge förrän det börjar klarna så smått.

Det hela börjar med att Ariadne kommer till inympningsgruppens lokaler och ser den öppnade väskan till sömnmaskinen och förstår att Cobb drömmer. Hon fattar då beslutet att gå in i hans dröm och hamnar direkt i en nedåtgående hiss. Och bakom hiss-gallret kan hon se ut i en lägenhet (eller möjligen ett hus) där Cobb sitter och pratar med Mal. Och hon hör Mal säga: öDu vet var jag finns. Du vet vad du måste göra. Minns du när du friade till mig?ö öDet är klart att jag görö, viskar Cobb medan Mal stryker hans kind. öDu sa att du hade en dröm.ö öAtt vi skulle bli gamla tillsammansö, inflikar Cobb. öDet kan fortfarande bli så.ö

Ariadne verkar knappt kunna tro sina ögon. Och så smäller det till av någon anledning där i hissen så att Cobb och Mal uppmärksammar henne. Cobb rusar upp och säger: öDu borde inte vara här.ö Så kliver han in i hissen till Ariadne och trycker på knappen för den översta våningen. öJag vill se vad det är för tester du gör varje nattö, säger Ariadne. öDet här angår inte digö, väser Cobb. öDet gör det visst. Vi skall dela drömmar.ö öInte de här. Det här är mina drömmar.ö

När de kommer upp till ytan ser de en strand där Mal leker med barnen i sanden. Ariadne förstår plågan i denna Cobbs dröm och säger: öVarför gör du så här mot dig själv?ö öDet är det enda sättet som jag fortfarande kan drömmaö. öVarför är det så viktigt att drömma?ö öI mina drömmar är vi tillsammans än.ö Så slår Cobb igen hiss-dörrarna och de båda åker nedåt igen. Ariadne inser då något centralt så hon säger: öDet här är inte bara drömmar. Det är minnen. Du sa att vi inte skall använda minnen.ö öJag vetö, säger den påkomne Cobb. öDu försöker hålla henne vid liv. Du kan inte släppa henne.ö öDu förstår inte. Det här är ögonblick som jag ångrar, minnen som jag måste förändra.ö

öVad finns det där som du ångrar?ö frågar då Ariadne. Hon vill åka så långt ner med hissen som man kan. Men Cobb stoppar henne. Han säger: öDet enda du behöver veta om migí ö, och så trycker han på en annan hiss-knapp som av allt att döma för dem till en högre nivå i Cobbs dröm där han verkar ha för avsikt att visa just det som han bedömer vara det enda som Ariadne behöver veta om honom. De båda kommer in i ett hus, och då frågar Ariadne: öÄr det här ditt hus?ö öMitt och Mals, ja.ö

öVar är honö, frågar Ariadne. öHon är redan bortaö blir svaret. Och så försöker Cobb visa det ögonblick som han påstår är det enda Ariadne behöver veta om honom. Alltså det ögonblick han ångrar. Det handlar om hans lekande barn och att han tänkte ropa på dem så att han fick se deras ansikten. Men paniken tog över, även om han inte förklarar varför. I minnesbilden och/eller drömbilden finns en person som överlämnar en biljett till Cobb. Och denna person säger: öDet är nu eller aldrig Cobb.ö Cobb förklarar så för Ariadne hur plågsamt detta

ögonblick är. Och han säger öJag får aldrig se deras ansikten igen. Jag måste hem igen. Till den verkliga världen.ö

Redan innan Cobb är klar vänder Ariadne och rusar tillbaka mot hissen. Hon är inte nöjd med vad Cobb visat för henne. Det är uppenbart. Hon åker längst ner. Precis som hon misstänkt finns Mal där. Och hon frågar i halvaggressiv ton: öVad gör du här?ö öMitt namn är í ö öJag vet vem du är. Vad gör du här?ö Ariadne svarar då: öJag försöker bara förstå.ö Det försöket ger inte Mal mycket för: öHur skulle du kunna förstå? Vet du vad det innebär att älska? Att vara ena halvan av en helhet.ö öNejö säger Ariadne ungflickaktigt osäkert.

I en närmast hotfull stämning fortsätter Mal: öJag skall berätta en gåta. Du väntar på ett tåg. Du vet vart du vill att det skall gå, men du kan inte vara säker. Men det spelar ingen roll.ö Så tar Mal ett trasigt vinglas i sin hand och ställer den fråga som hon tycker att Ariadne skall kunna förstå och därför besvara: öHur kan det inte spela någon roll vart tåget går?ö Ariadne ryggar tillbaka men inget hinner hända för Cobb kommer inrusande och ger direkt svaret på frågan: öFör att vi får vara tillsammans.ö Mal frågar då upprört: öHur kunde du ta med henne hit?ö

öVar är vi?ö, frågar Ariadne. öI en hotellsvit där vi tillbringade våra bröllopsdagarö, svarar Cobb. öVad hände här?ö Cobb hinner inte svara eftersom han och Ariadne måste fly för Mals aggressiva utfall. De hinner stänga hissdörren. Men Mal ruskar i spjälorna och skriker: öDu lovade att vi skulle få vara tillsammans.ö öDu måste stanna här lite tillö, svarar Cobb. öDu sa att vi skulle bli gamla tillsammansö, vrålar Mal. öJag kommer och hämtar dig. Jag lovar.ö Så går hissen uppåt och både Cobb och Ariadne vaknar.

Och Ariadne spänner ögonen i Cobb och säger: öTror du att du kan bygga ett fängelse av minnen och låsa in henne i? Tror du verkligen att det håller henne kvar?ö Cobb svarar inte.

Den här dramatiska scenen, som alltså utspelar sig i Cobbs undermedvetna, visar visserligen inte fullt ut vad det är som Cobb ångrar. Men att det är ytterst laddat blir mycket tydligt. Det blir också tydligt att kraften i denna ånger skapar problem på djupa medvetandenivåer som ingalunda gör det lättare att utföra uppdraget att inympa den energiimperieuppdelande idén i Robert Fischers tankevärld. Det man intuitivt kan ana i den här situationen är att om man får komplikationer på djupa nivåer så riskerar inte bara uppdraget att misslyckas utan man riskerar också att fastna på dessa nivåer. Den kickkoordinerande sången av Edith Piaf är vald med yttersta omsorg. Den säger egentligen i klartext att om man skall ta sig helskinnad ur sina drömäventyr så måste man vara fri från ånger. Om man ser saken ur det grekiska mytperspektiv som jag försöker anlägga så är *Je ne regrette rien* helt enkelt ett slags motsvarighet till ariadnetråden. Men scenen avslöjar inte bara detta. Utan den visar tydligt på en del av Minotauros karaktär. Alltså vad det är som hotar att bli Theseus (Cobbs) undergång. Om han nu inte kan göra sitt hjältedåd, dvs. övervinna Minotauros och med Ariadnes hjälp hitta tillbaka ut ur labyrinten.

I det här läget, nästan halvvägs in i filmen, kommer startsignalen för projektet. Maurice Fischer dör nämligen. Och då måste planen skyndsamt sättas i verket. Ariadnes reaktion är att öJag följer med, Cobb. öNej jag lovade Miles, svarar Cobb. öTeamet behöver nån som vet vad du slåss emot. Det måste inte vara jag, men då måste du visa Arthur vad jag just fick se.ö Cobb inser motvilligt att hon har rätt. Och eftersom inympningsinsatsen skall göras under en flygresa mellan Sydney och Los Angeles säger han därför: öOrdna en flygbiljett tillö.

Vilka överväganden som ledde till att Cobb fattade beslutet att låta Ariadne följa med in i drömmen framgår inte. Han lovade henne från början att hon bara skulle göra drömarkitekturen. Och vi vet sedan tidigare att det är arkitekten som har störst makt att med sina projiceringar störa eller förstöra ett uppdrag på grund av sin gedigna kunskap om just drömarkitekturen. Det är ju just därför som Cobb inte själv vill vara arkitekt. Men vi vet också att Ariadne har uttalat sig om sitt eget undermedvetna. Hon har nämligen sagt till Arthur att det är väluppfostrat. Arthur var vänligt skeptisk till detta och vi vet inget om att Cobb fått höra något om Ariadnes självuppfattning. Men han anar kanske intuitivt att Ariadne visste vad hon talade om. Och hans beslut är kanske därför alldeles rationellt.

Innan gruppen kliver på planet tar Cobb upp sin största oro inför uppdraget. Han säger till Saito: öOm jag går ombord och ni inte håller vår överenskommelse åker jag i fängelse på livstid när vi landar.ö öFullfölj uppdraget ombord. Jag ringer ett samtal från planet och ni går igenom passkontrollen utan problem, blir då svaret.

Gruppen kliver ombord. Den sitter i samma avdelning som Robert Fischer. Spelet kan börja.

Det blir snabbt uppenbart att utförandet av uppdraget inte blir en picknick. Första komplikationen är att ett stort tåg brakar fram längs gatan där Cobb och Ariadne kör i sin bil. Alla som minns den gåta om tåget som Mal ställde till Ariadne anar att detta tåg är ett sätt för Cobbs undermedvetna att göra sig kraftfullt påmint redan på första drömnivån. Och Ariadne utbrister mycket riktigt: öDet här har inte jag skapat.ö Men inte nog med detta. Gruppen som just kidnappat Fischer blir regelrätt överfallen och intensiv skottlossning utbryter. Saito blir skadad men för övrigt klarar sig alla med knapp nöd. Men gruppen är förstås chockad.

När gruppen är återsamlad säger Arthur till Cobb: öVar var ni?ö öEtt godståg blockerade oss?ö öVarför satte du dit ett tåg?ö, säger Arthur. öDet gjorde jag inteö, säger Ariadne och slår ut med händerna. öVar kom det då ifrån, säger Arthur. Och enligt principen anfall är bästa försvar svarar inte Cobb på frågan utan skriker: öVarför i helvete blev vi överfallna? Det var inga normala projiceringar! De var utbildade!ö Arthur vet besked. Hans bedömning är att öFischer har låtit en extraktör lära hans undermedvetna att försvara sig. Det är militariserat. Det borde ha framgått i researchen. Jag är verkligen ledsen.ö

Men trots denna ursäkt fortsätter Cobb sitt skrikande: öVarför gjorde det inte det?ö öLugnö, säger Arthur. öDet var din uppgift för fan. Det var ditt ansvar. Du skulle ju kolla Fischers bakgrund. Vi klarar inte sådant här våld.ö öVi har hanterat sådant här förö, replikerar Arthur. öVi får vara lite försiktigare.ö Men Cobb är fortsatt upprörd: öDet här ingick inte i planen. Han dör för fan!ö.

Det är alltså den skadade Saito som är verkligt illa där. Eames tycker då att det lika så bra att väcka Saito, genom att döda honom i drömmen. Men Cobb hindrar Eames och säger: "Nej, han vaknar inte." "Vad då? Om man dör i en dröm vaknar man." "Inte nu." "Vi är för djupt nedsövda för att kunna vakna såö, förklarar Yusuf. Eames ser förfärad ut: "Vad händer när vi dör, då?" "Vi hamnar i limboö, svarar Cobb. "Menar du allvarö, säger Arthur och Ariadne skriker ut sin fråga: "Limbo?"

Arthur förklarar då att limbo är öen icke-konstruerad drömvärld. "Vad fan finns där?", säger Ariadne upprört. "Rå, oändlig undermedvetenhet. Där finns ingenting utom drömraster från andra som fastnat där tidigare. Vilket i vårt fall bara är duö, säger Arthur syftande på Cobb. "Hur länge kan vi bli kvar där?", frågar den bekymrade Ariadne. "Man kommer inte undan förrän sömnmedlet slutar verkaö, förklarar Yusuf. Och fortsätter öårtionden, kanske i evighet. Fråga honom! Det är han som har varit där.ö

Eames sammanfattar nu läget på sitt tillspetsade vis: "Vi är fångna i Fischers sinne och slåss mot hans privatarmé. Om vi blir dödade får vi irra runt i limbo tills våra hjärnor blir äggröra." Cobb svarar inte utan går.

Arthur är inte heller nöjd utan har en rätt anklagande ton när han säger: "Så du kände till riskerna, men sa inget." "Det var inte meningen att det skulle vara några risker. Jag visst inte att vi skulle bli beskjutna." "Du hade ingen rättö, säger Arthur. "Det var enda sättet att nå tre nivåer." Cobb syftar alltså på att nedsövningen måste vara så kraftig att limbo finns som en risk om man vill nå tre nivåer djupt i drömmen, vilket enligt honom är vad som krävs för att inympningen skall lyckas. Och han vill ju till varje pris lyckas. Det är också därför som han efter att förebråelserna haglat mot honom säger att öjag gjorde vad jag behövde göra för att komma tillbaka till mina barn.ö

Slutresultatet efter denna nog så intensiva palaver blir så till sist att gruppen inser att Cobb har rätt när han säger önedåt är enda vägen framåtö, dvs. att de måste fullfölja uppdraget på alla de tre drömnivåer som Ariadne byggt och sedan ta sig upp med hjälp av kicken.

Den här scenen är mycket innehållsrik. För det första lyckas Cobb undvika en diskussion om godståget genom att göra mesta möjliga av Arthurs miss i sin research gällande Fischer. Det var ju på grund av denna miss som gruppen inte var beredd på att bli överfallen. Men som det kommer att visa sig blir inte ögodstågsproblematikenö väl hanterad bara av att försas åt sidan genom aggressioner mot Arthur.

När det så gäller själva idén om att Fischers inre värld skulle vara tränad för att försvara sig mot intrång så kan man kanske i hastigheten tycka att det där bara är en skruvad fantasi som möjligen platsar i en actionfilm. Att den alltså inte har någon särskild bäring på verkligheten. Men om man tänker efter det allra minsta så inser man att det finns en hel industri för att slipa, sälja in och försvara olika idéer. Den medieträning som t.ex. politiker och andra, som behöver svara för sig inför journalister, genomgår hjälper dem att hålla fast vid sitt budskap utan att

påverkas av eller svikta inför den kritik och det ifrågasättande som oftast finns i frågorna. Något som ibland får parodiska följder som när Tobias Billström för inte så länge sedan upprepade sitt svar så många gånger på frågorna om vad Wikileaks hade att säga om Billströms utsagor i Irak att man trodde att han försökte slå Bosse Ringholms rekord på området när han entonigt serverade sin tillrättalagda kommentar om Inga-Britt Ahlenius när hennes förordnande som generaldirektör för Riksrevisionsverket gick ut en gång i tiden.

Och inom t.ex. de politiska partierna finns förstås också träning för hur man skall sköta sig i debatter. Dessa debatter blir då ofta uppvisningar i hur meningsmotståndare konsekvent missförstår varandra och därför förstör all dialog. Det blir i stället tal för döva öron i mer eller mindre hånfullt och nedlåtande tonfall. De insatser som finns på marknadsföringsområdet är heller inga övningar för blödiga. Annonser och annan s.k. marknadskommunikation kan kanske ibland verka relativt idyllisk, men bakom kulisserna förekommer både det ena och det andra för att undergräva andras marknadspositioner. Ett drömscenario kan t.ex. vara att hitta sätt att utöva ett omärkligt men starkt inflytande för att svärta ner sina konkurrenters varumärken i media. Och handlar det om marknadsföring på politikens område så vet ju alla att smutskastning är ett frestande vapen.

Att gestalta dessa olika aktiviteter som överfall, beskjutning och andra brutaliteter är enligt min mening inte det minsta långsökt. Snarare alldeles självklart. Det pågår utan tvekan ett övar of mindsö på det inre planet. Ett krig mellan i olika känslor insvepta och därmed laddade idéer. Och ibland slår detta inre krig igenom så kraftfullt på de yttre planen att det även där blir krig. Och när det t.ex. gäller världens utvecklingsriktning så är det maktläget i det inre kriget som gör att vi människor kollektivt sett rättfärdigar och motiverar ett sätt att hantera vårt liv och leverne på jorden som gör att vi hamnar i ett allt svårare krig mot naturen.

Sedan introduceras idén om limbo. Detta är från början ett begrepp i katolskt teologiskt tänkande som rör ett tillstånd efter döden som man sägs fastna i om man t.ex. dör som litet odöpt barn. Den förklaring som erbjuds till detta oblida öde är att även om man inte har några personliga synder att bli straffad för så har man inte genom dopet blivit befriad från arvsynden. Avsaknaden av personliga synder gör visserligen att man undviker helvetet, men det faktum att man står kvar under arvsynden gör att man inte kan beredas plats i himmelriket. I *Inception* är limbo däremot inte något katolskt halvhelvete utan en beteckning på ett slags soptipp för sönderfallande former som skapats i den inre världen. Och där kan man tydligen hamna om man dör i drömmen i vissa tillstånd av synnerligen djup sömn. Dessutom får vi veta att Cobb varit på besök i denna föga tilltalande inre region.

Läget är nu mycket pressat för gruppen. Om Saito dör och då hamnar i limbo så misslyckas hela projektet. Så det gäller för dem att så snabbt som möjligt lyckas i Robert Fischers sinne plantera sin första-nivå-variant av idén om uppdelning av *Fisher Morrow*. Och så när detta är åstadkommet måste de söva sig i drömmen så att de kommer till nästa nivå i Ariadnes drömarkitektur. Detta behövs både för att undvika att Saito dör och för att gruppen sakta men säkert skall komma

tillräckligt djupt in i Robert Fischer välförsvarade tankevärld för att uppdelningstanken verkligen skall fastna och av honom själv uppfattas som en god egen idé.

Strategin som gruppen använder bygger på att Eames föreställande Peter Browning framställer det som att han varit utsatt för tortyr för att lämna ifrån sig kombinationen till ett kassaskåp där Maurice Fischer påstås ha lämnat ett testamente som upphäver det officiella om Robert Fischer så önskar. Ett testamente som påstås uttrycka Maurice Fischers önskan att hans son skall dela upp *Fischer Morrow*. Detta testamente är förstås en ren och oförfalskad bluff. Men eftersom Robert Fischer litar på Peter Browning så litar han också på den falske Browning. Och därmed är en grov variant av tanken på en uppdelning introducerad.

Läget för Saito är allvarligt. Ariadne vakar över honom och Cobb frågar: öHur är det med honom?ö öHan har väldigt ont.ö öNär vi kommer ner på nästa nivå lindras smärtan.ö öOch om han dör?ö Cobb gör en paus och säger: öI värsta fall vaknar han med ett helt raderat sinne.ö Då reagerar Saito. Han säger: öCobb... jag står fast vid vår överenskommelse.ö öJag uppskattar det, Saito. Men när du vaknar upp kommer du inte ens ihåg den. Limbo blir din verklighet. Du blir kvar där nere så länge att du hinner bli en gammal man.ö öFull av ånger?ö, inflikar Saito och Cobb fortsätter ösom inväntar döden i ensamhet.ö Nejö, säger Saito öjag skall ta mig tillbaka. Vi får vara unga tillsammans igen.ö

I det här krisläget bestämmer sig Ariadne uppenbarligen för att försöka få fram sanningen om Cobbs förhållande till Mal. Hon börjar med frågan: öNär hamnade du i limbo?ö Cobb ser pressad ut och svarar inte. Ariadne fortsätter då: öResten av teamet kanske litar på dig. Men de vet inte sanningen.ö öVilken sanning?ö öAtt du när som helst kan köra ett godståg genom väggen. Att Mal finns överallt i ditt undermedvetna. Och att ju djupare in i Fischer vi går desto djupare in i dig kommer vi. Och jag tror inte att vi kommer att gilla det vi hittar.ö Cobb suckar och inser att han inte kommer undan längre. Ariadne förstår för mycket.

Cobb berättar nu utan omsvep historien om sig och Mal. öVi arbetade tillsammans. Vi utforskade drömmar i drömmen. Jag ville gå djupare och djupare. Jag ville framåt. Jag förstod inte att timmar kunde bli år där nere. Att vi kunde fastna så djupt där nere att vi när vi nådde vårt undermedvetna så tappade vi greppet om verkligheten. Vi skapade världen åt oss själva. Vi höll på med det i årtal. Vi skapade vår egen värld.ö öHur länge var ni fast där?ö öI bortåt 50 år.ö Ariadne verkar knappt tro sina öron och säger: öHur stod ni ut?ö

öFörst kände vi oss som gudarö, säger Cobb. Och så fortsätter han: öProblemet var vetenskapen om att det inte var verkligt. Till slut blev det omöjligt för mig att leva så.ö öFör henne då?ö, frågar Ariadne. öHon hade gömt något djupt inom sig. En sanning som hon hade vetat om men valt att förtränga (när Cobb berättar detta ser man Mal låsa in sitt totem, dvs. den lilla snurrande tingest som visade att deras gemensamma tillvaro var överklig). Limbo blev hennes verklighet.ö

öVad hände när ni vaknade?ö frågar så Ariadne: Och Cobb berättar den förfärliga historien om hur Mal var besatt av idén att den verklighet som de hade vaknat upp till inte var verklig. Att hon behövde vakna för att återvända till

verkligheten. Och att enda möjligheten var att de båda i realiteten begick självmord. Genom denna död skulle de komma till den verkliga verkligheten. I konsekvensens namn höll hon även sina och Cobbs barn för projiceringar och räknade med att de skulle återförenas med sina verkliga barn när de väl hade tagit livet av sig.

Cobb berättar så att han förstås envetet argumenterat emot dessa Mals föreställningar. Men det hindrade henne inte från att sätta sin stora och sluga plan i verket på deras bröllopsdag. Det var nu hon ville att de skulle begå det grandiosa gemensamma överkligaö självmordet så att de båda skulle kunna återförenas i den verkliga verkligheten. Cobb bönar, ber och argumenterar. Han förklarar t.ex. för henne där hon sitter beredd att göra sitt dödliga fönsterhopp att om hon gör sitt hopp så kommer hon inte att vakna utan hon kommer att dö. Men det tror inte Mal. Det Cobb till sist hoppas skall ta skruv är när han säger: öTänk på våra barn. Tänk på James. Tänk på Phillipa.ö

Men då kommer chocken för Cobb. Mal säger nämligen: öDe kommer och tar barnen även om jag går utan dig.ö öVad menar du?ö öJag gav ett brev till vår advokat. Jag skrev att jag fruktar för mitt liv. Att du har hotat döda mig.ö Cobb ser alldeles förfärad ut. Han förstår med ens varför hotellrummet som han befinner sig i ser ut som efter ett rått slagsmål. Och han förstår att oredan skulle tolkas som att han kastat ut Mal genom fönstret. Han säger: öVarför gjorde du så?ö Och Mals förklaring är: öDu slipper skuld känslor för att du valde att lämna dem. Vi skall hem till våra verkliga barn.ö

Denna ansträngda logik biter förstås inte på Cobb. Men detta biter i sin tur inte på Mal som är fast besluten att fullfölja sin plan. Och hon börjar nu upprepa orden i den gåta som hon tidigare bad Ariadne att lösa. Mal säger alltså: öDu väntar på ett tåg.ö öGör det inte Mal.ö öEtt tåg som skall föra dig långt bort.ö öJames och Phillipa väntar på oss.ö öDu vet vart du vill att det skall gå, men du kan inte vara säker.ö öDe väntar på oss. Se på mig Mal.ö öMen det spelar ingen roll för vi får vara tillsammans.ö öÄlskling se på mig. Nej. Mal. Herregud.ö

Cobb tittar dystert på Ariadne när han sedan berättar att öhon såg till att bli friskförklarad av tre psykiatriker. Det blev omöjligt för mig att förklara hennes galenskap. Så jag flydde.ö Och så får vi se den tidigare visade scenen som Cobb hävdade var det enda som Ariadne behövde veta om honom. Det ögonblick han sa sig ångra. Det ögonblick där Cobb ser sina barn, medan hans advokat överränner en biljett med orden: öDet är nu eller aldrig Cobb.ö Men nu vet vi mycket mer om bakgrunden till denna scen. Men eftersom denna Cobbs bekännelse är på den första drömnivån lär det finnas mer att säga.

Cobb säger emellertid bara: öJag lämnade barnen och har försökt ta mig tillbaka sedan dess.ö Ariadne säger då: öDin skuld ger liv åt henne. Den driver henne. Men du är inte ansvarig för idén som dödade henne. Om vi skall lyckas med det här måste du förlåta dig själv och konfrontera henne. Men du behöver göra det ensam.ö Cobb skakar på huvudet och det enda som går att urskilja av det han mumlar är önejö. Ariadne fortsätter: öJag gör det för de andras skull. De har ingen aning om hur farligt det är att vara här nere med dig.ö

Ariadne förklarar här mycket tydligt vad som gäller. Om inte hela projektet skall riskera att gå fullständigt åt skogen så måste Cobb befria sig från sin skuld. Och han måste göra det ensam. Hon ger honom också en möjlig skuldupplösande tanke när hon säger att Cobb inte är ansvarig för den idé som dödade Mal. I det grekiska mytterspektivet betyder detta att Cobb måste ensam möta Minotauros. Och även om det inte blivit sagt rent ut så kan inte Cobb räkna med att möta Minotauros någon annanstans än längst inne i labyrinten. Och det betyder att det knappast kommer att ske på första drömnivån även om det skulle väsentligt minska riskerna i projektet.

Cobb och Ariadne måste avbryta sitt samtal därför att Fischers beväpnade projiceringar är hotfullt nära. Nu gäller det att snabbt komma ner på ett djupare plan. En dröm i drömmen. Skottlossning och tumult utbryter, men gruppen lyckas fly i sin skåpbil. Yusuf kör och gruppen kopplar upp sig på sömnmaskinen. Och den hamnar alltså nu på nästa plan i Ariadnes drömarkitektur.

Det är på detta drömplan ó föreställande ett flott hotell ó som man skall försöka vända Robert Fischer mot sin förtrogne gudfader Peter Browning för att därigenom försöka reparera hans urusla relation till fadern. Och detta skall ske genom ett knep som kallas öMr. Charles.ö Detta knep går i korthet ut på att Cobb presenterar sig för Robert Fischer som dennes egen säkerhetschef i det undermedvetna vars uppgift är att försvara Fischer mot de extraktionsförsök som han kan bli utsatt för. Som ett led i detta måste Cobb övertyga Fischer om att han drömmer och att Cobb är en projicering av Fischers eget undermedvetna.

Nästa steg är att försöka få Fischer att minnas den dröm som han tidigare hade och sedan övertyga honom om att innehållet i den faktiskt var verkligt. Detta lyckas. Sakta men säkert erinrar han sig olika fragment i den dröm där han blev kidnappad och där den torterade Peter Browning (som ju i själva verket var Eames) surrade om att det faktiskt finns ett kassaskåp med ett annat testamente. Och Cobbs drag nu är att försöka få Fischer att misstänka att Peter Browning är i maskopi med kidnapparna. Att de arbetar på hans uppdrag för att få tag på det fiktiva testamente som Fischer nu börjar tro är reellt.

Denna Fischers gryende misstänksamhet gör att hans projicering av Browning känner sig lockad eller rättare sagt tvingad att söka sig till Fischer. Och han stormar faktiskt in med dragen pistol på hotellrummet där Fischer och inympningsgrupping befinner sig. Han avväpnas dock snabbt och Cobb säger: öDu sa att ni blev kidnappade samtidigt?ö Fischer svarar: öInte riktigtí De hade redan tagit honom (dvs. Eames). Han blev torterad.ö Då ställer Cobb den avgörande frågan: öBevittnade du tortyren?ö

Denna fråga drabbar Fischer hårt. Han vet ju att han bara har hört vrål. Och efter en lång paus säger han rätt uppgivet till projiceringen Browning: öArbetar kidnapparna för dig?ö öRobert.ö öFörsöker du öppna kassaskåpet för att få tag på det andra testamentet?ö Nu blir den projicerade Browning upprörd: öFischer Morrow är mitt liv. Jag kan inte låta dig förstöra det.ö öJag tänker inte förspilla mitt livö skriker Fischer. öJag kunde inte utsätta dig för din fars sista smädelse.ö öVad då för smädelse?ö öTestamentet, Robert! Det är hans sista skymf. Han

utmanar dig att skapa något eget genom att säga att du inte förtjänar att få ta över honom. ö Var han i besviken? ö säger Fischer och anspelar på när han på första drömplanet berättade för Eames (förklädd till Browning) att hans far hade kallat honom till sin sjukbädd för att säga några sista ord och att det enda Fischer kunde uppfatta var öbesvií ö.

ö Jag är ledsen ö, säger Browning. Och så vänder han plötsligt på kuttingen och säger: ö Mení han hade fel. Du kan bygga upp ett ännu bättre företag. ö Då rusar Cobb fram till Fischer och viskande säger han: ö Mr. Fischer. Han ljuger. ö ö Hur vet ni det? ö ö Tro mig. Han döljer något och vi måste ta reda på vad, Ni måste göra samma sak mot honom som han skulle göra mot er. Vi går in i hans undermedvetna och tar reda på vad han döljer. ö ö Som ni vill ö, säger Fischer.

Här är det alltså uppenbart att inympningsgruppen följer sin grundstrategi. På första drömplanet är det alltså Eames som föreställer Browning. Och denne ö Browning ö låtsas ha varit utsatt för tortyr för att lämna ifrån sig kombinationen till kassaskåpet med det likaledes fantiserade testamentet som sägs förespråka en uppdelning av *Fischer Morrow*. Och på detta det andra drömplanet är det Fischers egen projektion av Browning som för fram samma tanke men på ett lite annat sätt. Dock tillräckligt otrovärdigt för Fischer för att gruppen skall kunna hitta en förevändning för att gå djupare. Rättare sagt så djupt som Cobb tror krävs för att inympningen skall kunna bli framgångsrik.

Och så sövs både Fischer och hans projicering av Browning. Nu sker alltså skiftet till nästa drömdjup. Här startar drömmen i drömmen i drömmen. Och när Ariadne undrar vems undermedvetna de skall gå in i svarar Cobb: ö Fischers, men jag sa att det var Brownings. ö ö Han hjälper oss in i sitt eget undermedvetna ö, konstaterar Arthur nöjt. Arthur stannar kvar på hotellrummet (dvs. han intar en roll som svarar mot den roll som den skåpbilskörande Yusuf har på det första drömplanet) för att koordinera kicken och hjälper Cobb, Eames, Saito och Ariadne att börja drömma i den dröm i drömmen som de redan befinner sig i.

Precis innan den nya insomningen ser Cobb ånyo de fladdrande gardinerna från det hotellrum där han och Mal skulle fira bröllopsdagen. Detta är på sitt sätt en kulmination av det faktum att han flera gånger på detta andra drömplan har sett sina egna barn i det där ögonblicket när de just springer undan och han själv måste fly. Det ögonblick som han sagt att han ångrar så djupt. Gardinerna blir som en symbol för eller påminnelse om de problem som återstår.

Och den första scenen på det tredje drömplanet inleds därför helt följdriktigt med att Ariadne frågar: ö Cobb. Cobb. Vad finns där nere? ö. ö Sanningen vi vill att Fischer skall inse ö, svarar Cobb där han siktar med sitt vapen mot en fortliknande byggnad i ett snötäckt fjällandskap. ö För din egen del, menar jag. ö Hon får inget svar. Bara en bekymrad blick.

Lite senare ägnar sig Cobb åt ordergivning inför projektet att forcera något som verkar som ett väldigt fort trots att det på sitt sätt också är ett sjukhus eftersom det rymmer en sjuksal där det är tänkt att Fischer skall placera sin far. Eames får i vilket fall som helst uppdraget att locka bort vakterna från bygganden. Då frågar Eames: ö Vem vägleder Fischer? ö ö Inte jag. Om jag vet vägen riskerar vi

alltö, svarar Cobb med ovanlig uppriktighet. Han känner förmodligen att Mal är nära. Ariadne föreslår då sig själv genom kommentaren öJag har skapat stället. öDu följer med migö, säger Cobb. Detta är ytterligare en indikation på att Cobb förstår att det stundar stora svårigheter för honom. Och att han då behöver ha den person vid sin sida som förstår hans situation.

Saito anmäler sig då. öJag kan göra detö, säger han bara. Och när Fisher undrar om inte Cobb skall följa med ö han har ju fått förtroende just för honom ö säger Cobb: öVill du veta sanningen om din far måste du ta dig in i Brownings sinne på egen hand.ö Fischer accepterar denna vilseledande tanke, men i realiteten är han alltså på väg in djupare i sig själv. Gruppen sprider sig så för att lyckas med sin operation.

På det första drömplanet har nu Yusuf så allvarliga problem med Fischers beväpnade vakter att han beslutar utlösa kicken. Så han börjar spela Piaf och ämnar därefter köra ut sin skåpbil genom ett broräcke. På det andra drömplanet konstaterar Arthur direkt att det för tidigt. På tredje planet hörs också musiken och även där är det alldeles för tidigt. Cobb konstaterar att Yusuf kommer att byta nivå om 10 sekunder och att det ger Arthur tre minuter medan de själva har en timma på sig. Cobb inser också att tiden nu är så knapp att han måste fråga om Eames fått Ariadne att lägga in något slags genväg i sin labyrintkonstruktion. Ariadne vill först inte säga något eftersom hon är akut medveten om vad Cobbs problem med Mal kan utlösa på den här nivån. Men hon ger med sig och lovar att informera Saito och Fischer om genvägen.

När kicken slutligen utlöses blir den en lavin på tredje nivån. Och Ariadne frågar: öVad var det?ö öKickenö, säger Cobb. Och hans lösning på att de missade den är övi slutför uppdraget innan nästa kick.ö öVilken nästa kickö, säger Eames via radio. öNär skåpbilen slår i vattenytan. Arthur har ett par minuter, vi har cirka tjugo.ö Nu drar det alltså ihop sig. Den koordinerade kicken är den möjlighet som gruppen har att smidigt klara sig upp ur sitt djupsövda tillstånd efter väl förrättat värv. Annars hotar limboscenariot.

Efter avsevärd dramatik kan så Fischer anropa Cobb och meddela att övi är framme.ö Saito är i dåligt skick. Det betyder att skottskadan han fick på första nivån nu fått så allvarliga konsekvenser att de börjar slå igenom även på den tredje nivån. Cobb svarar: öSkynda er, ni har en hel armé hack i häl.ö Lite senare, och efter ytterligare actiondramatik anropar Fischer Cobb med beskedet öjag är inneö. Cobb som håller Fischer under uppsikt från ett torn ser då att det är någon annan där inne. Och Ariadne anropar Fischer. öDet är en fälla.ö

Så blir det uppenbart att det är Mal som hissar sig ner i det rum där Fischer befinner sig. Och när Cobb ser detta tappar han momentant fattningen. Han slutar att trycka sitt finger mot avtryckaren och känns bara betänksam och ofokuserad. Ariadne förstår däremot direkt. Hon skriker: öCobb, hon är inte verklig.ö öHur kan du veta det?ö, svarar Cobb. öHon är en projicering. Fischer är verklig.ö Cobb är som paralyserad. Han gör ingenting och Mal stegar resolut fram till Fischer, säger hej och skjuter honom. Då vaknar Cobb till och skjuter Mal. Ariadne anropar Eames att han snabbt måste ta sig till det hon kallar förrummet.

När alla har samlats i detta förrum frågar Eames vad som hänt? Mal dödade Fischer, svarar Ariadne. Och den olycksalige Cobb säger: Jag kunde inte skjuta henne. Det är lönlöst att återuppliva honom, fortsätter han. Hans sinne är redan fast där nere. Det är kört. Vi har misslyckats alltså, säger Eames. Det är över. Jag är ledsen. Det är ju inte jag som inte kommer hem, säger Eames. Och så fortsätter han: Synd, jag vill gärna veta vad som skulle hända där inne, och så pekar han mot porten till det sjukrum där projektet skulle slutföras. Cobb är helt inriktad på att fixa kicken så att de kan ta sig upp efter sitt misslyckande. Därför säger han öplacera ut sprängladdningarna. Han verkar strunta i att han försatt Fischer i limbo och att Saito snart kan vara där också p.g.a. sin skada.

Då ingriper Ariadne. Det finns ett alternativ, säger hon. Vi följer med Fischer ned. Det hinner vi inte, påstår Eames. Det finns gott om tid där nere. Och vi kommer att hitta honom. När Arthurs musik går igång kan vi använda defibrillatorn för att återuppliva honom. Han kan få en egen kick där nere. (í) När musiken slutar spela spränger du (dvs. Eames) sjukhuset (dvs. sjukrummet och den omgivande fortliknande byggnaden). Sen kan alla följa med kicken uppåt.

Det är väl värt ett försök om Saito kan hålla vakterna på avstånd, säger Eames. Saito kommer väl inte att överleva, säger Cobb. Eames verkar tveksam. Ariadne är otålig. Kom igen Cobb. Vi måste försöka. Kör hårt, säger Eames. Är ni inte tillbaka i tid sticker jag utan er. Hon har rätt, säger så Cobb. Och det betyder att han accepterar att de båda måste ge sig in i ytterligare en dröm i drömmen. En fjärde nivå.

Innan de somnar på tredje nivån säger Ariadne. Kan jag lita på att du gör allt som krävs? Mal är ju där. Jag vet var hon finns. Hon har ju Fischer. Hon vill att jag följer efter honom. Hon vill ha mig där nere hos sig. Detta har förstås Cobb förstått hela tiden. Men hans rädsla för att slutligen konfronteras med sanningen om sin skuld och ånger inför Mal gjorde att han hävdade att uppdraget misslyckats. Rädslan för sanningen om skulden var alltså ett tag t.o.m. starkare än rädslan för rättegång och fängelse. En till synes extrem inställning. Men helt i linje med vad som gäller på vägen ut mot vändpunkten, dvs. svinmåltiden eller mötet med Minotauros i labyrintens mitt. Ariadnes förståelse är det stöd Cobb behöver för att ta sig igenom denna rädsla. Hon vet att han måste möta Minotauros och döda honom.

Ariadne och Cobb börjar sin vistelse på den fjärde drömnivån i vattnet nära en strand som hör till Cobbs limbovärld. Denna värld håller bevisligen på att rasa. Och Ariadne frågar: Är det här din värld? En gång var det det. Det är här hon finns, säger Cobb. Och så går de två tillsammans in i det väldiga men sönderfallande stadslandskapet. Allt medan Cobb berättar om hans och Mals långa byggperiod i denna märkliga värld där det är genom visualiseringskraften som man bygger. Då och då skymtar Cobb sina barn som ett slags vägvisare till Mal.

På de övriga drömplanen pågår febrilt, men ändå koncentrerat, arbete för att koordinera kicken så att alla skall kunna ta sig ur drömvärlden utan problem och missöden. Men huvudproblemet finns förstås där Cobb och Ariadne befinner sig. Och Ariadne säger: öHur skall vi få tillbaka Fischer?ö öVi måste försöka skapa en kick.ö öVa?ö öJag skall improviseraö, säger Cobb. Och så fortsätter han: öDu bör veta en sak om mig ö om inception. En tanke är som ett virus ö motståndskraftigt ö och mycket smittsamt. Minsta lilla tanke kan växa sig stor. Den kan komma att forma eller förgöra en.ö

Så är de då framme i det rum där Mal sitter. Och eftersom hon hört slutet på Cobbs utläggningar fyller hon i med att säga: öMinsta lilla tanke, som ødin värld är inte verkligø En liten tanke som förändrar allt. Man är så säker på sin värld, på vad som är verkligt. Tror du han är det? Eller är han lika vilsen som jag var?ö

Intressant nog vänder hon sig alltså till Ariadne, som ju symboliskt står för ljuset och insikten. Ariadne säger dock inget utan Cobb får tala i egen sak. öJag vet vad som är verkligt, Malö, säger han. Och sätter sig ned vid hennes bord. öInga obehagliga tvivelí ? Känner du dig inte förföljd, Dom? Jagad över hela världen av anonyma bolag och poliskårer på samma sätt som projiceringarna förföljer drömmaren. Erkänn. Du tror inte att det bara finns en verklighet. Så gör ditt val. Välj att stanna här. Välj mig.ö

öDu vet att jag måste tillbaka till barnen. Du lämnade ju dem. Du lämnade ju oss.ö öDu har felö, säger Mal strängt. öDu är förvirrad. Våra barn finns här. Visst vill du se deras ansikten igen?ö öJa, men jag tänker träffa dem där uppe.ö öDär uppe. Hör du vad du säger.ö Och så gör hon sitt utspel. Ropar på barnen så att Cobb skall kunna se deras ansikte. Men han vänder bort blicken. Och säger öDe är inte mina barn.ö öDet tror du inte själv på.ö öNej jag vetö, blir Cobbs tvära svar.

öTänk om du misstar dig? Tänk om det är jag som är verklig? Du upprepar hela tiden det du vet. Men vad tror du? Vad känner du?ö öSkuld. Jag har skuldkänslor, Mal. Oavsett vad jag gör, hur hopplöst allt känns eller hur förvirrad jag är, finns skuldkänslorna där och påminner mig om sanningen.ö öVilken sanning?ö öIdén som fick dig att ifrågasätta verkligheten fick du av mig.ö öPlanterade du den idén i mitt sinne?ö

Nu bryter Ariadne in och frågar: öVad pratar hon om?ö Och nu kryper det fram. Cobb säger: öOrsaken till att jag vet att inception fungerar är att jag har utfört det på henne. Jag utförde det på min egen fru.ö öVarför då?ö Och efter alla halvkvädna förklaringar säger nu Cobb som det är. Han har inga förhoppningar om att kunna komma undan längre, och heller inga fantasier om att det skulle kunna vara till någon nytta för honom att göra det. Det går inte att fly undan smärtan längre. I symbolisk mening står han naken inför den bibliska insikten att ösanningen skall göra er friaö.

öVi var fångna här nere. Jag visste att vi var tvungna att fly, men hon vägrade inse det. Hon hade gömt något djupt inom sig. En sanning som hon hade vetat om, men valt att förtränga. Hon kunde inte frigöra sig från det. Då bestämde jag mig för att leta efter det. Jag gick in i hennes sinnes djupaste vrår och fann den

hemliga platsen. Jag bröt mig in och planterade en idé. En enkel idé som skulle förändra allt. Att hennes värld inte var verklig.ö

Mal säger ytterst lågmält: öAtt döden var enda utvägen.ö Vi har tidigare sett hur Cobb och Mal promenerar på ett järnvägsspår och i nästa bildsekvens har Mal huvudet mot skenan. Den bilden har visats tidigare, men nu får vi också se att Cobb ligger där tillsammans med henne. Och så börjar han läsa upp gåtan som Mal tidigare ville att Ariadne skulle lösa: öDu väntar på ett tåg. Ett tåg som skall föra dig långt bort. Du vet vart du vill att tåget skall gå, men du kan inte vara helt säker. Men det spelar ingen roll. Berätta varför?ö öFör att vi får vara tillsammansö, skriker Mal för att överrösta tåget som sedan krossar dem.

Cobb fortsätter att förklara för Ariadne: öJag insåg inte att idén kunde växa likt en cancersvulst även efter att hon hade vaknat. Att du (nu vänder han sig alltså till Mal) även när du var tillbaka i verkligheten fortfarande skulle tro att din värld inte var verklig och att döden var enda utvägen.ö Nu verkar det som att Mal verkligen blir berörd av vad Cobb säger. Med bruten stämma säger hon: öDu infekterade mitt sinne.ö öJag försökte rädda dig.ö öDu svek migö, säger den nu gråtande Mal, ömen du kan gottgöra det. Du kan fortfarande hålla ditt löfte. Vi kan vara tillsammans här i världen vi skapade tillsammans.ö

Så blir det ett scenskifte där slutfasen i de intensiva förberedelserna för att koordinera den sista kicken pågår. Dramatiken går inte att ta miste på. Men det mesta verkar klaffa utom att Saito av allt att döma dör. Så ljuder den suggestiva sången öNon, je ne regrette rienö. Och på det lägsta drömplanet ó Cobbs och Mals avdelning av limbo ó reagerar Ariadne och säger: öVi måste hämta Fischerö. Då visar Mal att hennes gråtande inte det minsta handlade om insikt och mottaglighet. Det var uteslutande ett utspel för att via Cobbs skuldkänslor få makt över honom. Och hon säger: öNi får honom inte.ö öOm jag stannar släpper du honom dåö, säger Cobb. öVad pratar omö, säger Ariadne. öFischer är på verandanö säger Mal när hon är rimligt säker på att Cobb kommer att stanna.

öKolla om han leverö, säger Cobb till Ariadne. öDu kan inte göra så.ö öGå och kolla om han leverö, upprepar Cobb i ordertonläge. Ariadne rusar då ut på verandan. öHan är här. Du måste komma nuö, skriker hon. öTa med dig Fischer.ö öDu kan inte stanna här med henne.ö, Ariadne verkar upprörd. öDet skall jag inteö, säger Cobb kallhamrat. öSaito är nog död nu så han finns här någonstans. Jag måste hitta honom. Jag kan inte stanna hos henne för hon existerar inte.ö

Detta Cobbs konstaterande att Mal inte existerar är den verkliga vändpunkten för honom. För det betyder att han till sist erkänner att hennes limboskepnad är ett illusoriskt barn av hans skuldkänslor. Nu är han i läge att besegra Minotauros. Han är i labyrintens mitt. Och han inser att den hittills så väldiga motståndaren inte existerar.

Mal ger sig dock inte så lätt. öJag är det enda du fortfarande tror påö, hävdar hon. Cobb suckar och säger: öJag önskar det. Jag önskar det mer än något annat, men jag kan inte återskapa dig i din fullkomlighet och med alla dina brister. Se på dig. Du är bara en skugga av min riktiga hustru. Du var det bästa jag kunde åstadkomma, men tyvärr du duger inte längre.ö

Dessa kommentarer är sublimes. Här uttrycker Cobb den djupa insikt han nu vunnit kring begreppet sann inspiration och därmed sant skapande. Och förstås också om sin idé att man i drömmen tar över skapandet. I början av filmen påstod Arthur att osann inspiration inte kan förfalskas, men då hade Cobb olika invändningar. Nu inser han att den verkliga Mal, hans nu döda hustru, var uttryck för skapande genom ren och oförfalskad inspiration. Ett uttryck för rent gudomligt skapande. En manifestation som hade sina djupaste rötter bortom allt som människan kan nå med sina känslor och tankar. Och att det han har försökt att driven av skuld-känslor sätta i hennes ställe är öplatt intet. Bara en skuld- och aggressionsdriven manifestation av hans ovilja att acceptera livets gång och villkor.

Detta är en insikt som är generaliserbar. Cobb förstår nu själens position. Den människa som följer själen ó dvs. den som har vänt om, eller brutit upp från svinmåltiden eller följer ariadnetråden ut från labyrinten ó upptäcker livet och därmed den skapande ådra som verkar igenom henne. Från själens perspektiv handlar skapandet inte om att lägga till och dra ifrån sådant som drivs av ens olika ambitioner och känslomässiga grumligheter utan om intuitiv öppenhet och lydnad mot det sanna mönstret.

När Cobb sagt sina på ytan hårda ord till sin till limbo hänvisade fuskopia av sin äkta, men döda hustru Mal gör fuskopian sitt sista desperata utspel. Hon hugger en kniv i Cobb medan hon säger: öKänns det här verkligt?ö Då skjuter Ariadne Mal. öVad gör du?ö skriker Cobb. öImproviserarö, blir svaret.

Samtidigt är utlösandet av kicken ytterst nära förestående. Eftersom tidsskalorna är olika på de olika drömplanen varvas hela tiden korta episoder från dem. En mycket intressant sådan är att den på tredje nivån genom Eames defibrillatorinsats uppväckte (och av Ariadne från limbo öutsparkadeö) Fischer får tillfälle att gå in i sjuksalen där hans döende far finns. Här utspelas en på ett plan rörande scen som samtidigt utgör fulländningen av inympningsuppdraget. Fischer går långsamt fram mot sjukbädden med ett slags mild förväntan över sitt ansikte. Fadern börjar genast säga öJag blev besvif ö gång på gång. öJag vet pappaö, säger Fischer. öJag vet att du blev besviken för att jag inte kunde vara du.ö öNej, säger då fadern. öNej, nej. Jag blev besviken för att du försökte.ö Mer blir inte sagt. Fadern pekar med sin darrande hand mot kassaskåpet.

Den djupt rörde Fischer öppnar det med den kod som han hade helt slumpmässigt levererat på första drömnivån då han tvingades kläcka ur sig sex siffror. En kod som sedan t.ex. återkommit och därmed understrukits på andra drömnivån som hotellrumsnummer och som telefonnummer till den lättfotade dam som Eames föreställde när han talade med Robert Fischer i hotellobbyn som ett slags förspel till Cobbs entré som Mr. Charles. Kassaskåpet öppnas förstås. Och där finns testamentet och något slags liten snurra som Fischer av allt att döma lekt med som barn. Ett slags starkt känslomässigt kvitto på att den hämmade fadern ändå brydde sig om sin son. Ett kärleksbevis helt enkelt.

I detta ögonblick dör fadern. En gråtande Fischer håller hans hand. Allt under överinseende av en nöjd Eames som håller avtryckaren till alla de

sprängladdningar som skall demolera tredje drömnivån när drömmarna skall stiga uppåt mot vakenytan. Så utlöses den välkoordinerade kicken. Sjukhusfortet sprängs, Arthur har lyckats få in de ihopbuntade drömmarna i hissen och med hjälp av sprängladdningar återskapar han en nödvändig tyngdkraft och skåpbilen når vattenytan i sitt fall från bron.

Kicken märks också på limbonivån. Cobb ägnar sig åt den skadade Mal och skriker: öDet var kicken, Ariadne. Du måste återvända.ö Det sista Ariadne gör innan hon följer kickkraften uppåt är att skrika till Cobb: öTappa inte bort dig. Hitta Saito och kom tillbaka med honom.ö öDet skall jag göraö, säger Cobb.

Efter lite dramatik som visar hur drömvärldarna tre och två rasar ihop följer sista scenen med Cobb och Mal. Hon är uppenbart svårt skadad och säger: öMinns du när du friade till mig.ö öJa.ö öDu sa att du hade drömt att vi blev gamla tillsammans.ö öDet blev viö, säger Cobb med ömsint blick. öDet blev vi. Minns du inte?ö Och minnesbilder från deras gemensamma limbotillvaro som åldringar dyker upp. Och Cobb fortsätter: öJag saknar dig så oändligt mycket, men vi har haft vår tid tillsammans. Och jag måste släppa taget om dig. Jag måste släppa taget om dig.ö Och så gör han det. Och hans projicering, eller skulddrivna skapelse, av Mal dör samtidigt.

Nu är Cobb fri att följa ariadnetråden tillbaka. Nu har han intagit själens position. Minotauros är död. Svinmåltiden har förlorat sin lockelse. Nu gäller det att gå tillbaka till ljuset.

Någon kan kanske invända att vid full trohet mot det mytbaserade tolkningsmönster som jag anlägger så borde det ha varit Cobb som dödat Mal, inte Ariadne. Det är en tänkvärd invändning. Men det hade varit dramaturgiskt mycket svårhanterat. Film blir ju så intensivt påtaglig. Så det är svårt att se hur Cobb skulle ha kunnat klara av detta utan att publiken skulle kräva att han fick skuldkänslor? Det jag menar är att det inte skulle gå att få känslomässig förståelse hos publiken för en upplösning av Mal och Cobbs relation genom att han tog kål på henne. Och han kan ju inte börja med skuldkänslor igen, för då skulle han vara tillbaka på ruta ett. Så därför måste Ariadne göra huvudjobbet. Men i den här scenen menar jag att hon ännu mer än i andra scener är en renodlad symbol för Cobbs egen själ.

En annan intressant aspekt på denna scen är hur vi människor förhåller oss till våra döda. Det är ett stort och laddat ämne som jag inte skall gå djupare in på. Men jag vill i varje fall något beröra detta med lockelsen att få kontakt med de avlidna med hjälp av medier. Enligt min uppfattning sysslar medier nästan uteslutande med att förmedla kontakt med existenser i de inre världarna som skapats av de ännu levandes olika känslor och minnen. Det är alltså nästan alltid existenser av Mals karaktär som medierna förmedlar kontakt med. Det kan säkert vara trösterikt. Men det är inte reellt.

Samtidigt betyder inte detta att jag menar att genuin kontakt med de döda är omöjlig. Långt därifrån. Men det är en helt annan fråga.

Man skulle ju kunna tro att kickkraften förde gruppen och Fischer tillbaka till flygplanet, men den samlas i stället på första drömplanet. En efter en tar medlemmar sig upp ur skåpbilen som föga överraskande sjunker i floden. Först kommer Fischer och Eames upp på staranden. Eames har förstås sin Peter Browningskepnad för att inte sabotera uppdraget genom att väcka tvivel och förvirrade funderingar hos Fischer.

Dyngsura efter simturen och i hållande ösregn säger Browning därför i konsekvensens namn öförlåt, Robertö. Fischer gör inte någon stor sak av detta utan säger bara: öEnligt testamentet ville pappa att jag skulle gå min egen väg. Inte bara leva för honom. Det är vad jag tänker göra, farbror Peter.ö En kommentar som onekligen betyder att inympningsgruppen lyckats i åtminstone detta avseende.

Det kvarvarande bekymret manifesteras av att Cobb fortfarande sover tungt i bilen under vattnet. Arthurs försök att väcka honom visar sig lönlösa. Cobb visar heller inga tecken på att andas. Inga luftbubblor kommer ur hans mun, men han verkar inte heller död. Arthur ger upp och när han och Ariadne kravlar sig upp på stranden säger han: öVad hände?ö öCobb stannade kvarö säger Ariadne helt odramatiskt. öMed Mal?ö öNej, för att leta reda på Saito.ö Arthur reagerar på ett sätt som visar att han är mycket bekymrad och till sist säger han: öHan kommer att bli fången där nere.ö öNej, han klarar sigö säger Ariadne i ett tonfall som inte uttrycker tillkämpat hopp utan trygg och full förvissning.

En förvissning som har sin grund i att hon vet vad som hänt. Hon sa ju tidigt till Cobb vad som krävdes för att uppdraget skulle lyckas. öOm vi skall lyckas med det här måste du förlåta dig själv och konfrontera henne. Men du behöver göra det ensamö var vad hon sa när de var på första drömplanet, men på väg ned. Nu vet hon att Cobb förlåtit sig själv för sin roll i Mals olycka och att han konfronterat Mal, dvs. tagit tillbaka sin projicering genom att tillfullo inse att den inte har någon reell existens. Om han skulle vilja ha kontakt med den döda Mal så får den sökas på subtilare plan. Så Ariadne vet att Cobb har gjort vad som krävs. Hon förstår säkert att det inte kommer att bli alldeles enkelt att hitta Saito och föra honom tillbaka. Men hon litar på sin lärjunge.

Nästa scen utspelas i limbovärlden. En medtagen Cobb kravlar upp på stranden nära en stor byggnad omgiven av vakter som upptäcker Cobb, avväpnar honom och för honom till den stora byggnadens herre. Det visar sig vara Saito. Och därmed är vi tillbaka till öppningsscenen. Men ändå inte. Mycket är sig likt. Men inte allt. I öppningsscenen ser till exempel den på stranden liggande, medfarne Cobb en bild av sina lekande barn. Och konversationen som han sedan har med Saito verkar skilja sig något från den i inledningsscenen.

Hur detta skall tolkas är inte uppenbart. Kanske inledningsscenen med de lekande barnen är en förklaring till varför Cobb kommer i så medfaret skick till Saito. De är kanske symboler för att han har kvar skulden till sina verkliga barn. Att han kunde släppa den i förhållande till Mal, men att det ändå finns kvar en skuld över att barnen förlorat sin mamma. Och att denna skuld är förklaringen till att det uppenbarligen varit ytterst mödosamt att hitta Saito. Medan skillnaderna i konversationen kanske bara beror på att avslutningsscenen börjar

senare än inledningsscenen och skillnaderna inte är reella skillnader utan att limbomötet mellan Cobb och Saito går lite i cirklar innan de förstår vad deras möte betyder.

Oavsett hur det förhåller sig vet vi från inledningsscenen att den medfarne Cobb blir bjuden på något slags mat i en skål. Han håller som bäst på att äta när den mycket fårade och uppenbart gamle Saito säger: "Har du kommit för att döda mig? Jag väntar på nån?" "Nån från en halvt bortglömd drömö, säger Cobb. Saito reagerar långsamt, men tydligt på vad som förmodligen är Cobbs första ord. Och han säger "Cobb? Det är omöjligt. Vi var unga tillsammans. Jag är en gammal man." "Full av ånger" ö inflikar Cobb ó och anspelar därmed på en konversation som de båda hade på första drömplanet när Saito just hade blivit skjuten och som är helt i linje med tidigare budskap om vad som krävs för att fastna i limbo ó öi som inväntar döden i ensamhet ö fortsätter Saito. "Jag är här för att hämta er. För att påminna er om nåt. Nåt som ni visste en gång. Att den här världen inte är verklig (totemet snurrar) ö. "För att övertyga mig att hålla vår överenskommelse?" "Att våga språnget, ja. Kom tillbaka så att vi kan var unga tillsammans igen. Följ med mig tillbaka. Följ med mig." "Och medan Cobb säger detta för Saito långsamt sin hand mot Cobbs pistol som ligger bredvid det snurrande totemet.

Det skott vi aldrig får se blir den kick som den gamle av ånger och skuld bundne Saito behöver för att lämna limbo tillsammans med Cobb och vakna i flygplanet tillsammans med hela inympningsgruppen. Det är inte svårt att förstå att gruppen är omtumlad. Ingen säger något men blickarna är talande. Uppdraget är lyckligen slutfört så när som på en avgörande detalj. Cobb vill ju inte gärna fastna i tullen och dras in i en mordrättegång. Därför tittar han koncentrerat och uppfordrande på Saito. Och den något omtöcknade Saito fattar vinken och tar fram telefonen.

I passkontrollen visar det sig så att Saito höll överenskommelsen. Tjänstemannen stämplar passet och säger: "Välkommen hem Mr. Cobb." Bättre kunde det ju inte gärna gå. Gruppen skingras i en känsla av lugn tillfredsställelse. Svärfadern möter Cobb vid utgången. Och när Cobb kommer hem tar han så upp totemet och sätter rejäl snurr på det. Svärfadern går ut och hämtar barnen. Det blir en glädjefylld återförening. Men så var det detta med totemet. Det snurrar fortfarande. Kameran zoomar sakta in det. Det vacklar lite. Och så klipps filmen.

Filmen slutar alltså med ett stort frågetecken. Har Cobb kommit tillbaka till verkligheten och sina verkliga barn, frigjord från sin skulldrivna bindning till sin döda hustru? Och dessutom har vi frågan om Robert Fisher. Kommer han att göra verklighet av inympningen som han blev utsatt för? Ja vad skall man tro.

Diskussionen om huruvida Cobb fortfarande är kvar i drömvärlden har varit intensiv. Och olika förslag har framförts på vems dröm han är kvar i, och vems dröm han i så fall hela tiden varit inne i. Att det t.ex. är Saitos dröm eller svärfaderns eller Cobbs egen. För min egen del är jag öppen för möjligheten att det mesta är Cobbs dröm och att de flesta personerna är aspekter av honom själv. Men det är inte nödvändigt att ha denna syn för att greppa filmens budskap.

Jag har i varje fall uppfattningen att oavsett om Cobb drömmer om Saitos inympningsuppdrag eller inte så tror jag att totemet faller och att Cobb därmed kommer tillbaka till verkligheten efter väl fullgjort värv i fler avseenden än ett. Men varför får vi i så fall inte se att totemet faller så att vi kan känna oss säkra och andas ut. Min syn på saken är att det snurrande totemet inte ställer en fråga om Cobb. Utan det ställer en fråga till oss som ser filmen. En fråga baserad på en djup premiss som genomsyrar hela *Inception*. Nämligen att verkligheten inte är riktigt verklig, eller så verklig den kan vara, om man inte lyckas befria sig från skuld och ånger. Budskapet är, menar jag, att har man inte gjort Cobbs resa så kan (i symbolisk mening) totemet inte falla. Då är nämligen det vi håller för verkligt så stort av inre överkliga krafter att det är alldeles befogat att även se den yttre verkligheten som en ond dröm styrd av illusioner och vanföreställningar.

Frågan som man får där i biosalongen eller hemma i soffan eller var det nu är man avnjuter denna lysande film är alltså: Vilket liv lever du? Att vara som filmen beskriver det öfull av ånger och invänta döden i ensamhetö låter förstås dramatiskt. Men det är en djupt träffande karakteristik av livet på väg ut mot labyrintens mitt, mot svinmåltiden. Den fas av livet som handlar om att bygga upp ett ego som tror sig kunna kompensera de egna tvivlen på kärlekens makt med kontroll. Kampen för att vinna denna ouppnåeliga kontroll över livet styrs och vägleds av allehanda illusioner och paranoida vanföreställningar om livets sanna natur och kulminerar på ett individuellt plan i att man öfull av ånger inväntar döden i ensamhetö. Under denna fas av livet snurrar totemet ständigt. Illusionerna i drömvärlden är de livslögner och vanföreställningar som man envetet håller för sanna när man skapar ett liv som blir som en ond dröm oavsett det faktum att den utspelas i den aspekt av tillvaron som vi håller för solitt verklig.

Cobb är som en symbol för strävan att driva egots kontroll till sin absoluta kulmination. Han sysslar med att önavigate peoples mindsö, dvs. han åtar sig att med precision styra vad enskilda personer tycker, tänker och känner för syften som knappast är upphöjda. De är i själva verket underställda motiv som obönhörligen för i riktning mot att man öfull av ånger inväntar döden i ensamhetö. Cobb sysslar alltså med en avancerad yttring av det paranoida egots önskan om kontroll. Och vi vet hur bra det gick i fallet Mal. Ja på ett sätt gick det ju bra, nämligen i den meningen att Cobb kom till vägs ände.

Och förr eller senare gör vi alla det. Man kan kalla det limbo, man kan kalla det en måltid bland svinen eller ett möte med den fruktansvärde Minotauros, ja man kan kalla det vad man vill. Men en vacker dag förstår man att alldeles bortsett från det som var konstruktivt och nödvändigt i det man hittills gjort är en fortsättning omöjlig. Livet måste levas på andra och sannare premisser. Nu går det att lystra till och förstå öNon, je ne regrette rienö. Nu går det att vända om och börja vandringen mot ljuset. Nu går det att följa ariadnetråden. Då blir också livet verkligt. Då faller totemet.

Att dessa processer har sin kollektiva motsvarighet är uppenbart. Inledningsvis berörde jag ju frågan om våra inre föreställningars makt över vårt skapande och upprätthållande av vår av olika kriser, hot och problem präglade kollektiva

tillvaro. Att vi alltså lever i en verklighet som har många drag av en ond och hotfull dröm därför att vi styrs av illusioner och vanföreställningar som vi håller för sanna och som gör oss självsäkra och på gott humör när vi fattar beslut som obönhörligen gör saker och ting värre. Och jag underströk därför att vårt största och mest svårhanterade problem inte är alla de hotfulla och komplexa yttre problem som vi står inför utan de föreställningar som vi styrs av när vi motiverar och rättfärdigar de handlingar som obönhörligen skapar och upprätthåller våra problem.

Och frågan nu är alltså om *Inception* innehåller några lärdomar när det gäller hur arbetet skall bedrivas för att motverka omhuldade och hoppomgärdade ó men i realiteten destruktiva ó föreställningars makt i den inre världen. Det korta svaret på den frågan är ja. Och det långa svaret ryms knappast i ett redan alldeles för långt nyhetsbrev.

Därför får det bli ett halvkort svar. Det vår tid behöver när det gäller ösaneringenö av den inre världen är tre saker. Den första är ett intensivt arbete för större genomslag för de idéer som är uttryck för det som Ariadne kallar ösant skapandeö. Ett skapande som inte handlar om det Cobb kallar att öta över skapandetö (som ju innebär att man länkar in skaparkraften i kortsiktiga och egoistiska banor) utan om att i dimensioner bortom känslor och tankar, bortom orden, upptäcka vad som är sant och långsiktigt konstruktivt (dvs. uttryck för reell kärlek) i fullt beaktande av nuets realiteter. Det handlar om en öppenhet och lydnad inför själen som källan till de kärleksgenomsvrade idéer som sedan med högsta grad av urskillningsförmåga måste lotsas via känslornas och tankarnas förrädiska och förvillande plan till förverkligande i den konkreta verkligheten.

Och det andra handlar om att ödemaskeraö mäktiga och av utomordentligt aggressivt försvarade skönmålningar draperade destruktiva idéer så att deras makt i skapandet av vår gemensamma globala tillvaro minskas radikalt. Och det tredje är att om de två första uppgifterna skall kunna utföras med rimlig grad av skicklighet så ställer det krav på den som arbetar med detta att hon eller han har gjort sin motsvarighet till Cobbs inre resa. Dessa uppgifter kan inte utföras om ens sanna existentiella status är att öfull av ånger invänta döden i ensamhetö. Svinmåltidens lockelse måste vara högst måttlig, Minotauros makt bör vara bruten, vandringen mot ljuset påbörjad och greppet om ariadnetråden fast.

Och är man inte riktigt där än så gäller det att försöka öka hastigheten i den egna personliga utvecklingsprocessen så att man så fort som möjligt blir rekryterbar till de grupper som i viss likhet med Cobbs grupp arbetar för att ljuset och kärleken skall få avsevärt större makt på vår jord.